

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

UNASUR – ANALÝZA JIHOAMERICKÉ INTEGRACE

Vedoucí práce: PhDr. Josef Prokop, Ph.D.

Autor práce: Iveta Špitálská

Studijní obor: Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: III.

Prohlášení o původu práce:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 2. května. 2012

.....
Iveta Špitálská

Poděkování:

Touto cestou bych ráda poděkovala PhDr. Josefu Prokopovi, Ph.D. za systematické vedení mé bakalářské práce a za jeho cenné rady a připomínky během konzultací.

Anotace

Úkolem práce je objasnit proces integrací v latinskoamerickém regionu. V teoretické části vymezuji hranice pro Latinskou Ameriku a rozebírám původ názvu. Rovněž se zabývám teorií pojmů související s tématem integrace. V další části se zamýšlím nad historický vývoj integrace. Rovněž se zabývám vlivem USA na integrační tendence v Latinské Americe. Hlavním předmětem analýzy je organizace UNASUR. Znázorňuji její institucionální strukturu, cíle a úspěšné projekty.

Klíčová slova:

Latinská Amerika

Unie

Integrace

UNASUR

ALCA

ALBA

MERCOSUR

Simón Bolívar

Neokolonialismus

Abstract

The objective of this bachelor thesis is to clarify the process of integration in the region known as Latin America. In Part 2:- Theory, I define borders and analyze the origin of the term “Latin America.I also deal with the theories of terms related to the topic. In the following section, I analyze the historical development of integration, while exploring the influence of the United States’ tendency to integrate into Latin America. The main subject of analysis is the organization UNASUR. I will try to illustrate its institutional structure, goals, and successful projects.

Key words:

Latin America

Union

Integration

UNASUR

FTAA

ALBA

MERCOSUR

Simón Bolívar

Neocolonialism

Obsah

Úvod	6
1. Cíl a metodika práce	8
2. Teorie	10
2.1 Vymezení regionu Latinské Ameriky	10
2.1.1 Název – Latinská Amerika	10
2.1.2 Zeměpisné chápání termínu Latinská Amerika	11
2.2 Stupně integrace	12
2.2.1 Pásmo volného obchodu	13
2.2.2 Celní unie	13
2.2.3 Společný trh	14
2.2.4 Jednotný vnitřní trh	14
2.2.5 Hospodářská unie	14
2.2.6 Monetární unie	14
2.2.7 Politická unie	14
2.3 Unie	15
3. Historie integračních procesů	15
3.1.1 Dobývání a kolonie	16
3.1.2 Boj za nezávislost	16
3.1.3 Nezávislá Latinská Amerika	17
3.1.3.1 19. století	17
3.1.3.2 20. století	19
3.1.3.3 21. století	23
4. Vztah USA a Latinské Ameriky	24
4.1 ALCA x ALBA	27
5. UNASUR	30
5.1 Cesta k organizaci	30
5.2 Struktura	32
5.2.1 Rada hlav států a vlád	33
5.2.2 Rada ministrů zahraničních věcí	34
5.2.3 Rada delegátů	35
5.2.4 Generální sekretariát	36
5.2.4.1 Generální tajemník	36
5.2.5 Předsednictví	37
5.3 Zakládající dokumenty	38
5.3.1 Smlouva o založení Unie jihoamerických národů - UNASUR	38
5.4 Přistoupení	38
5.5 Jazyková politika UNASUR	38
5.6 Cíle	39
5.7 Úspěchy	40
Závěr	42
Resumen	45

Seznam historických a politicky činných osob	48
Seznam tabulek	49
Seznam použité literatury a zdrojů	50
Tištěné zdroje.....	50
Internetové zdroje	52
Audiovizuální zdroje.....	54
Oficiální internetové stránky organizací.....	54
Přílohy	55
Příloha č. 1 - Seznam zkratk a organizací použitých v textu	55
Příloha č. 2 - Vlajka UNASUR.....	57
Příloha č. 3 – Znak UNASUR	58
Příloha č. 4 – Smlouva o založení Unie jihoamerických národů.....	59
Příloha č. 4 – Hledání cesty k UNASUR.....	74
Příloha č. 5 – Cesta k integraci	75

Úvod

Politicky, ekonomicky, geograficky i lingvisticky různorodým kontinentem je Latinská Amerika. Ohromné území, pro Evropu vzdálené, považováno za skupinu států zemí třetího světa s nestabilní politikou a sociálními problémy. Latinská Amerika je regionem s obrovským přírodním potenciálem. Původní obyvatelé společně s množstvím dosud používaných jazyků představují živé kulturní dědictví tohoto regionu.

21. století je pro jihoamerický kontinent obdobím ustálení integračních projektů, pomocí kterých se tyto politicky různorodé státy snaží vymanit z ekonomických a sociálních problémů. Integrační seskupení se stávají podpůrným základem k celkové globalizaci. Okolnosti provázanosti světové ekonomiky a jeho dopady v podobě finanční krize nahrávají k vytvoření celku, který po vzoru Evropské unie bude chránit zájmy a blahobyt svých občanů. Země Latinské Ameriky toho chtějí dosáhnout pomocí seskupení států po vzoru fungujících organizací vyspělého světa. Práce je zaměřena na historický vývoj integrace regionu Latinské Ameriky, především pak na aktuální činnost novátorské organizace s ambiciózními cíli UNASUR¹. Její popis tvoří hlavní náplň bakalářské práce. Téma UNASUR – jihoamerická integrace jsem si vybrala účelně proto, že pro vypracování práce jsem mohla propojit ekonomické, geografické, právní a jazykové disciplíny studijního programu Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod. Proto předkládám tuto práci jako shrnutí dovedností nasbíraných během bakalářského studia a interpretaci osobních zájmů o politiku a region Latinské Ameriky.

„¡Qué bello sería que el Istmo de Panamá fuese para nosotros lo que el de Corinto para los griegos! Ojalá que algún día tengamos la fortuna de instalar allí un augusto congreso de los representantes de las repúblicas, reinos e imperios a tratar y discutir sobre los altos intereses de la paz y de la guerra, con las naciones de las otras tres partes del mundo. Esta especie de corporación podrá tener lugar en alguna época dichosa de nuestra regeneración...”²

---

² BOLÍVAR, S. *Carta de Jamaica* [online]. 1815, 24 s. [cit. 17.4. 2012]. Dostupné z: <http://www.cpihts.com/PDF/Simon%20Bolivar.pdf>

1. Cíl a metodika práce

Integrace Jižní Ameriky je neustále ve vývoji a kvalitních zdrojů v českém jazyce je pro napsání práce velmi málo. Pro orientaci v tématu a pro předání čtenářům aktuální informace bylo mojí neustálou snahou studium literatury v cizích jazycích. Proto jsou stěžejní informace čerpány ze zdrojů psaných a namluvených především ve španělském a anglickém jazyce. Hlavním zdrojem informací jsou oficiální dokumenty jihoamerických organizací, které z hlediska svého obsahu jsou nenahraditelné pro předání přesného výkladu fungování jednotlivých institucí organizace UNASUR, a proto se na ně v práci zaměřuji nejvíce. Cituji i z novinových článků a akademických prací, ty mi v psaní práce napomáhají nahlížet na formování organizace z kritičtějšího pohledu. Velkou pomůckou pro ucelenou představu a „hmatatelným“ důkazem o chodu jednotlivých institucí UNASUR tvoří přenosy televizních stanic ze samotných jednání orgánů UNASUR. Vzhledem k tématu bakalářské práce a oboru studia jsem zvolila zachování španělských zkratk pro veškeré organizace, které se v textu vyskytují.³ Proto jsem do přílohy práce umístila přehled španělských zkratk jednotlivých organizací zároveň s jejich českým ekvivalentem.

První kapitola je věnována teorii integračních procesů, společně se stručným geografickým a etymologickým rozborem pojmu Latinská Amerika. Nejdříve se zabývám formováním Latinské Ameriky po roce 1492 a zdůrazňuji první myšlenky Simóna Bolívara na proces sjednocení, které výrazně ovlivnily další vývoj integračních snah až po současnost. Dále v práci chronologicky popisují historické aspekty, které daly základ dalším integračním procesům. Ve vývoji integračních seskupení se zabývám i reakcemi USA a postojem, které k sobě Latinská Amerika a USA zaujímá. Vztah obou regionů řeším v rámci praktického zhodnocení dvou organizací ALCA a ALBA, kterým jsem účelně věnovala samostatnou kapitolu. Značná část textu a jádro celé bakalářské práce je věnována organizaci UNASUR. V systematicky roztržiděných kapitolách se věnuji jednomu z nejdůležitějších integrujících se seskupení na území Latinské Ameriky. Objasňuji jednotlivé historické kroky, které vedly k jejímu vzniku, následně se zaměřuji na institucionální strukturu, cíle a úspěšné projekty.

---

³ Vyjímku tvoří organizace OSN – Organizace spojených národů a EU – Evropská unie a MMF – mezinárodní měnový fond. Tyto zkratky jsem ponechala ve tvaru, které jsou v České republice více užívané.

Náplní práce je přednést objektivní přehled o integračních procesech na území Latinské Ameriky od bojů za nezávislost po současnost a především vytvořit nástin o jednotlivých orgánech UNASUR a prozkoumat, co je v jejich kompetenci.

V závěru shrnuji výsledky své práce a zamýšlím se nad možným vývojem organizace a začlenění se do globálního dění v budoucnu. Součástí práce je i *resumen* ve španělském jazyce. Přílohu bakalářské práce tvoří klíčový dokument Smlouva o založení Unie jihoamerických národů a další texty nebo mapy, které slouží jako nepostradatelné prostředky k dovysvětlení některých historických událostí.

2. Teorie

2.1 Vymezení regionu Latinské Ameriky

Otázka definování regionu a objasnění pojmu Latinská Amerika je důležitou součástí této práce, a proto následně rozeberu některé historické a kulturní aspekty, které činí vymezení Latinské Ameriky problematické.

2.1.1 Název – Latinská Amerika

Doba zámořských objevů a dějiny nových území amerického světadílu jsou někdy doprovázeny mylnými dojmy, počínaje již samotným „objevením“. Název pro americký kontinent „Amerika“ je odvozen podle křestního jména italského mořeplavce Ameriga Vespucciho, nelze ale tvrdit, že zvolený název pro dnešní Ameriku byl od začátku jednoznačný. Konkurovalo i jinému pojmenování. Kryštof Kolumbus si i při své čtvrté a poslední výpravě k Novému světu stále namlouval, že objevil novou západní trasu do Indie, ačkoliv ostatní už tušili, že nově objevený kontinent je skutečně Nový svět. Jeho tvrdohlavost a nedůtklivost byla potrestána tím, že Amerika dnes nenese v názvu zamýšlené jméno Kolumbie.

Dojem nepřesného označení vyvolává také samotné pojmenování Latinské Ameriky. Jméno pro geografickou oblast ležící jižně od USA je vskutku diskutabilní vzhledem k tomu, co označuje a doopravdy zahrnuje. Díky převládající španělštině a portugalskému označení jižní poloviny amerického kontinentu soupeřilo s názvem Ibero-Amerika, ale konkurovalo i subregionálním termínům jako Andská Amerika, či Jižní kužel.⁴ Historická skutečnost, která se váže k označení „Latinská“ Amerika, ale původně počítala i s možným rozšířením o francouzštinu. Ta stejně se španělštinou a portugalskou spadá do stejné skupiny románských jazyků, která vzešla z latiny. Utopistické sny o zřízení francouzských kolonií na jihoamerickém kontinentě zapříčinily označení oblasti jako *L'Amérique Latine* (Latinská Amerika).

---

⁴ HOLLOWAY, T. H. *A companion to Latin American History*. Waltham, MA : Wiley-Blackwell, 2007. *Latin America: What's in a name*, s. 544. ISBN 978-1-4051-3161-2.

2..1.2 Zeměpisné chápání termínu Latinská Amerika

Nejčastěji se v odborné literatuře setkáme s různými pohledy na dělení Střední Ameriky. Ačkoliv je Střední Amerika - s výjimkami - historicky, politicky i jazykově spjata s Latinskou Amerikou, je geograficky přiřčleňována k Severní Americe. V cizojazyčné literatuře se však hojně objevuje název Latinská Amerika a Karibik, který zjevně Karibskou oblast řadí díky výše zmiňovaným historickým důvodům do Jižní Ameriky, pokud je však Amerika vnímána jako rozdělený dvojkontinent Severní a Jižní Ameriky.

Rozeberu-li důkladněji americký kontinent, lze ho rozdělit do následujících třech fyzicko-geografických regionů (Tab. č. 1) a nebo na pět amerických subregionů (Tabulka 2).

Tab. č. 1- rozdělení Ameriky

název regionu
Severní Amerika (Kanada, USA, Mexiko)
Střední Amerika
Jižní Amerika

Tab. č. 2 - rozdělení Ameriky na subregiony

názvy amerických subregionů
Severní Amerika
Střední Amerika
Karibik
Andský region
Jižní kužel/Cono Sur ⁵

---

⁵ Vlastní překlad

Mgr. Eliška Záléská ve své diplomové práci rozděluje integrační procesy v Americe na hemisférickou, regionální a subregionální. Společně s rozdělením uvádí také příklady jednotlivých organizací, kterým se v práci také věnuji. Ke klasifikaci autorky přidávám kategorii „globální integrace“ zahrnující Organizaci spojených národů a přidružený Mezinárodní měnový fond.⁶

Tab.č. 3 - rozdělení integračních procesů

název integrace s příklady
Globální integrace – OSN, MMF
Hemisférická integrace – ALCA
Regionální integrace – TLCAN, ALADI, UNASUR, AEC
Subregionální integrace – SICA, CARICOM, MERCOSUR, CAN ⁷

Vzhledem k tématu bakalářské práce, je s názvem Latinská Amerika zacházeno stejně tak, jak je vnímán v naší české společnosti, kde Latinskou Amerikou máme na mysli oblast na jih od USA⁸. Tato bakalářská práce bude v otázkách integračních seskupení Latinské Ameriky a reakcemi USA pracovat nejen s osmi státy Střední Ameriky, ale i s Mexikem, ačkoliv to vzhledem ke svému geografickému umístění balancuje v otázce integrace mezi Latinskou Amerikou a Severní Amerikou.

2.2 Stupně integrace

Část práce věnuji popisu fungování organizace UNASUR, která se vyznačuje podobností s cíli Evropské unie, ať už je to zóna volného obchodu nebo inspirace ve společné měně, začlenila jsem do této kapitoly teorii stupňů integrace Evropské unie. Podle propojenosti ekonomik je lze rozdělit na následující stupně.

⁶ Více v kapitole Úspěchy

⁷ ZÁLESKÁ, E. *Komparace Evropské unie s integračním uskupením Latinské Ameriky*. Brno, 2010. 60 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

⁸ Oblast, která zahrnuje státy Střední Ameriky, ostrovní Karibik a pevninskou Latinskou Ameriku.

Tab. č. 4 - stupně integrace podle EU

název stupně
Pásmo volného obchodu
Celní unie
Společný trh
Jednotný vnitřní trh
Hospodářská unie
Monetární unie
Politická unie

2..2.1 Pásmo volného obchodu

Lze charakterizovat jako nejnižší stupeň ekonomické integrace. Jeho snahou je snížení, popř. celkové odstranění cel na některé zboží nebo služby, které může být mezi zúčastněnými zeměmi dohodnuto. Typickým příkladem je Severoamerická zóna volného obchodu mezi státy USA, Kanady a Mexika, ve španělštině uváděná pod zkratkou TLCAN. Příkladem z EU může být dohoda mezi EU a ČR.

2..2.2 Celní unie

„Celní unie byla jedním z prvních úspěchů v dějinách Evropské unie. Díky celní unii se na hranicích mezi členskými státy EU zrušila cla a zřídil se jednotný systém dovozních poplatků.“⁹

Můžeme ji charakterizovat jako volný pohyb veškerého zboží na území EU bez ohledu na původ takového zboží. Například pomeranče vypěstované ve Španělsku mohou být exportovány třeba do Litvy a to bez nějaké celní kontroly. Důsledkem toho se nemusí platit žádné clo z těchto pomerančů. V případě, že bude zboží dováženo do EU z nečlenského státu, musí být zaplacen clo při vstupu zboží na území EU, následně už ale při pohybu zboží v rámci EU žádné další kontroly ani poplatky neexistují. Kontrolní činnost vykonávají celní orgány, mezi jejichž hlavní činnosti patří například dohled nad dodržováním pravidel ochrany životního prostředí, zdraví a bezpečnosti nebo řeší případy padělaného zboží. Snaží se eliminovat podvody jako je nepřiznání DPH nebo neplacení spotřební daně.

⁹ *Evropská unie: Oblasti politiky - cla* [online]. 2012 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/cust/index_cs.htm

2..2.3 Společný trh

Můžeme charakterizovat jako svobodný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu na území EU bez omezení vnitřních hranic. Například při služební cestě můžeme cestovat libovolně bez kontrol na vnitřních hranicích EU. Jeho vyšším stádiem je Jednotný (vnitřní) trh.

2..2.4 Jednotný vnitřní trh

Odstraňuje neformální překážky pohybu výrobních faktorů, např. zaváděním norem na výrobky. Bohužel zde existují přetrvávající překážky úplné integrace, především odlišné daňové systémy jednotlivých členských států. Díky jednotnému trhu se rozšířila nabídka nejen pro spotřebitele, ale také pro firmy, které mohou oslovit více potencionálních spotřebitelů.

2..2.5 Hospodářská unie

Vznikla kvůli koordinaci hospodářských politik jednotlivých členských států. Jejím cílem není pouze zavádění protikrizových opatření, které by zajistili stabilitu EU, ale snahou je vytvořit takové podmínky, které by zabezpečily hospodářský růst, vyšší zaměstnanost a vyšší sociální úroveň.

2..2.6 Monetární unie

Hlavním charakteristickou známkou monetární unie je společná měna. V současné době si zvolilo euro jako svou společnou měnu 17 členských států, tyto státy patří do tzv. „eurozóny“.

2..2.7 Politická unie

Je nejvyšší formou integrace - „Ta je charakterizovatelná jednou vládou a společnými orgány vůbec, jednotným občanstvím a ostatními prvky typickými pro státní útvar.“¹⁰ Příkladem politické unie je sjednocené Německo v roce 1990.

---

¹⁰ KRAFT, J a J. FÁREK. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2008. s.145 ISBN 978-80-7372-413-9.

2..3 Unie

Podle Encyklopedie politiky od K. Žaloudka je unie spojení nebo sjednocení. Přičemž sám autor rozebírá dvě možné formy unie. Uvádí, že unie je sjednocení států ve státoprávním uspořádání, které jsou spojeny osobou panovníka a v tom případě se jedná o „personální unii“. Ve druhém případě je spojeno orgány, společnými pro všechny členy unie a tento typ autor označuje jako „reálnou unii“.

„reálná unie: stát složený ze dvou, resp. více států, se společnou hlavou státu a společnou správou celostátních záležitostí. Oblast společných záležitostí je vymezena státy, které unii tvoří (obvykle se jedná o zahraniční politiku, obranu a měnu). Z hlediska mezinárodního práva je reálná unie považována za jeden právní subjekt (na rozdíl od personální unie). Jednotlivé členské státy právní subjektivitu nemají.“¹¹

3. Historie integračních procesů

Historie Latinské Ameriky se obvykle dělí na dvě části s významným předělem, kterým je rok 1492 (objevení Ameriky). Před příchodem Kryštofa Kolumba rozsáhlý prostor od dnešních jižních hranic USA až po Ohňovou zemi obývaly civilizace Olméků, Mayů, Aztéků a Inků. V době před conquistou Latinské Ameriky mohli Evropané sotva tušit o existenci kmenů a národů indiánské Ameriky. „Skvělé kulturní úspěchy indiánských civilizací Aztéků a Mayů v Mexiku a Inků v Peru byly v 16. století násilně zničeny evropskými dobyvateli.“¹² Období po roce 1492 dělíme na čtyři důležité etapy.

Tab. č. 5 - dělení etap po roce 1492

název a časové vymezení období
Dobytí a kolonizace (1492 – 1533)
Kolonie (1533 - 1810)
Boj za nezávislost (1810 – 1824)
Nezávislá Latinská Amerika (1824 – po současnost) ¹³

¹¹ ŽALOUDEK, K. Unie, Reálná unie. *Encyklopedie politiky*. Praha: Libri, 1996, s. 354. ISBN 80-85983-11-7.

¹² GULJAJEV, V. I. Úvod. *Záhady zmizelé civilizace*. E. Dolejšová. Praha: Lidové nakladatelství, 1989, s. 7-15. ISBN 80-7022-013-9.

¹³ CHALUPA, J. *Historia y geografía de América Latina*. 1. vydání. Olomouc : Univerzita Palackého, 2000. 89 s. ISBN 80-7067-719-8.

3..1.1 Dobývání a kolonie

3. srpna 1492 za vlády Isabely Kastilské a Ferdinanda Aragonského vyplula z přístavu Palos expedice Kryštofa Kolumba na plavbu, kdy náhodně objevil dnešní Ameriku. Kolumbus původně žádal Katolické krále o finance na plavbu, kdy se chtěl pokusit objevit západní cestu do Indie. V dobách, kdy probíhala rivalita mezi evropskými mocnostmi, představoval Kolumbův plán na objevení Indie novou možností, jak posílit moc španělské dynastie skrz obchodní aktivity. Celkem čtyři Kolumbovy plavby odstartovaly následné soupeření tehdejších evropských velikánů o kolonizování nových území. O dva měsíce později expedice narazila na kontinent, který Jiří Chalupa v knize *Dějiny Španělska v datech* popisuje za moment, který měl pro další osudy lidstva nedozírné důsledky. Autor se dále odkazuje k výstižnému výroku kronikáře Lópeze de Gómary: „Je to ta největší věc od narození Krista.“¹⁴

3.1.2 Boj za nezávislost

Latinská Amerika byla postupně rozdělena na čtyři místokrálovství, kterým bylo Nové Španělsko, Nová Granada, Peru a Río de la Plata. Stačilo 25 let, aby Španělsko ztratilo většinu svých kolonií v Novém světě. S bojem za nezávislost Latinské Ameriky souvisí pojem Kreolové, tedy běloši narození v Americe. Právě oni se v druhé polovině 18. století začali bouřit proti nadvládě Španělska. Záminkou pro osamostatnění bylo hlavně nerovnoprávné postavení a podřízenost vůči Španělsku. Jedinečnou příležitostí, jak uskutečnit myšlenku osamocení nastolil rok 1808, kdy ve Španělsku probíhal boj o nezávislost. Latinoameričané sice, stejně jako evropští Španělé, nesouhlasili s novým vládcem Josefem I. Bonapartem, ale vznik samospráv pod vedením Kreolů napověděl, že stejně tak se nespokojí ani s Ferdinandem VII. Evropská situace napomohla k zahájení bojům o nezávislost, k ní patří jména jako José de San Martín, Simón Bolívar, Antonio José de Sucre a José Artigas. Dnes známý hrdina, bojovník za svobodu, Simón Bolívar definoval politickou budoucnost osvobozených zemí ve dvou dokumentech. Nejprve v *Manifiesto de Cartagena* (1812) a poté v *Carta de Jamaica* (1815).

---

¹⁴ CHALUPA, J. VII. Ferdinand a Isabela.: Sjednávání Španělska pod vládou Katolických králů (1469-1516). *Dějiny Španělska v datech*. Praha: Libri, 2011, s. 127. ISBN 978-80-7277-482-1.

V dosažení cílů je nezastavily ani četné intervence nejen španělských, ale i francouzských vojsk. Latinoameričané při cestě za osamostatněním hledali inspiraci ve Velké francouzské revoluci a v bojích amerických osad za nezávislost.

3.1.3 Nezávislá Latinská Amerika

Chceme-li porozumět současným integračním celkům na území Latinské Ameriky, vraťme se alespoň o tři století zpět myšlenkám bojovníků za jihoamerickou nezávislost, k historickým osobám Simóna Bolívara a Josého de San Martína. Oba tehdy správně odhadli, že je nejprve nutná desintegrace rozsáhlé říše, která později vytvoří prostor pro četné integrační procesy, které zahrnují státy Latinské Ameriky.

3.1.3.1 19. století

K nejstarším integračním úmyslům patří návrh Bolívara v roce 1810, ke kterému se připojili i jiní. Bolívar navrhoval seznat všechny americké národy do konfederace, jejímž jádrem se měly stát nové svobodné republiky. Mnozí se připojili a v konfederaci viděli řešení, jak se ubránit proti Evropě.

Vážným krokem, který se týká jihoamerické, či latinskoamerické integrace, lze považovat už Kongres v Angostuře, kam Bolívar svolal republikánské politiky. „Navrhoval diskusi o americkém paktu, který by ze všech republik vytvořil jediné politické těleso, a představil tak Ameriku oděnou do vznešenosti a bezpříkladné velikosti.“¹⁵ Již tenkrát se prvního pokusu o centralismus zúčastnil jako host severoamerický agent Baptist Irvine. Ačkoliv tenkrát Spojené státy neměly plány na vytvoření nutného vztahu s Venezuelou, Irvine je varoval o oblasti kontrolované Bolívarem a zmínil možnou ekonomickou atraktivitu této země. Bolívar plánoval koncepci kongresu a zdůraznil potřebu prosadit ústavu, která bude vyhovovat rozmanitosti regionu. Rezolutně odmítl kopírovat ústavu Spojených států a pronesl, že je důležité při formování ústavy, řídit se hlavně svými potřebami. 15. února 1819 Simón Bolívar přednesl na kongresu v Angostuře projev ke „své“ Americe, kde vyhodnotil britskou ústavu jako vzorovou a potvrdil i to, že inspiraci pro plánovanou ústavu

---

¹⁵ KLÍMA, J. Kongres v Angoře: Hledání jistoty. *Zrození Latinské Ameriky: Simón Bolívar a jeho doba*. Praha: Libri, 2007, s. 124-127. ISBN 978-80-7277-270-4.

nalezne rozhodně jinde než v USA.¹⁶ Parlamentního jednání se neslo v duchu Bolívarova přání: spojit Venezuelu a Novou Granadu. Později se však ukázalo, že realizace jeho snu o jednotné unii by byla možná za předpokladu, že by se odstranil provincialismus a partikularismus. 17. prosince 1820 předložil Základní zákon o Kolumbijské republice. Následky toho se rozpadla Venezuelska republika a vznikl stát Velká Kolumbie zahrnující Venezuelu, Cundinamarku a Ekvádor. Jan Klíma ve své knize Zrození Latinské Ameriky popisuje Bolívarovu vytrvalost v utváření svého plánu. „Velkou Kolumbii chápal Bolívar nikoli jako konečný cíl, ale po osamostatnění Venezuely jako druhou etapu budování kontinentální jednoty.“ Další velkou událostí byl rok 1822, rok portugalského povstání proti tehdejší královské moci, kterého Brazílie využila a vymanila se z portugalského vlivu vyhlášením vlastního císařství. Rovněž Mexiko 27. září 1822 vyhlásilo nezávislost na Španělsku. Španělé tím ztratili nejen celé Nové Španělsko, ale hlavně nejbohatší místokrálovství na území Ameriky.

Další šancí pro vybudování hispanoamerické celistvosti se stal Panamský kongres svolaný z iniciativy Simóna Bolívara roku 1826 v Panamě. Při přípravě Panamského kongresu se Bolívar potýkal s představou Francisca de Paula Santandera, který do Panamy pozval Argentinu, Spojené státy americké a také tehdy nově vzniklé Brazílské císařství. Tím znemožnil Bolívarův plán, který spočíval ve formování regionu nejprve pomocí silného jádra, to mělo zahrnovat Mexiko, Střední Ameriku, Velkou Kolumbii a Peru. Kongresu se neúčastnilo Chile, Bolívie a Argentina, která se odmítla zúčastnit z důvodu, že by laplatské provincie mohly upadnout do nové závislosti. Ani Spojené státy nechtěly do dění příliš zasahovat. Obávaly se, že plánovaná konfederace by se mohla pokusit o osvobození tehdy španělské Kuby. A vzhledem k tomu, že od Španělska odkoupily v r. 1819 Floridu, byl *status quo* tím nejlepším řešením, jak by si USA zajistily neutrální pozici vůči Španělsku a Bolívarovi. V Buenos Aires zase prosazovali názor, že kontinent, kde se vzdálenosti počítají na tisíce, nemůže být řízen z jednoho centra. Bolívar se tedy nakonec sešel se svým plánem o spojení čtyř území, které vylučuje krajní území severu a jihu a přednesl myšlenku latinskoamerické unie - konfederace, jejíž ústavou se má stát ústava Bolívie. Spojení v konfederaci vyvolalo mezi státy rozčarování, ale dohodly se alespoň na uzavření Dohody o spolenectví, která ke konfederaci měla směřovat. Cesta k propojení všech

---

¹⁶ BOLÍVAR, S. Letter to Baptis Irvine; agent of the United States of America to Venezuela: Debating Neutral Rights. *Simón Bolívar: El Libertador: Writings of Simón Bolívar*. Frederic H. Fornoff. New York: Oxford University Press, 2003, s. 156. ISBN 0-19-514480-5.

čtyř států v konfederaci se nezdařila. Kongres nenaplnil Bolívarovo očekávání. Paradoxně spíše představoval konec etapy, kdy oblast spojoval společný nepřítel a zároveň započal období, které upřednostnilo řešení problémů uvnitř jednotlivých států. I když Bolívar do poslední chvíle prosazoval odklon od decentralizace, ke které se účastnické státy uchýlovaly, dění po Panamském kongresu se k němu naopak spíše přiklánělo¹⁷

Rok 1910 dal vznik Panamerické unii (*Union panamericana*). Ta řešila meziamerické právní a hospodářské otázky a složila jako nástroj imperialismu USA vůči latinskoamerickým státům. Unie amerických republik (*Unión de las Repúblicas Americanas*) vytvořena v roce 1889 – 1890, právě společně s Panamerickou unií jsou předchůdci OEA¹⁸.

3.1.3.2 20. století

Brzy po druhé světové válce se opět oživily pokusy integračních snah. Zemím Latinské Ameriky začaly docházet finance nastřádané za latinskoamerické komodity, kterým válečná a poválečná situace vytvořila příznivou situaci na trhu.

Organizace amerických států - OEA (*La organización de Estados Americanos*) převzala úkol vyřešit nepříznivou finanční situaci. Byla vytvořena v roce 1948 v Bogotě. Funguje jako politické fórum pro multilaterální dialog a pro rozhodování o záležitostech týkajících se západní hemisféry. Účelem fóra OEA je podporovat mír a lidská práva, bojovat proti společným problémům a zajistit mírová řešení konfliktů.¹⁹ Rozpočet výrazně kryje USA.

---

¹⁷ KLÍMA, J. Břímě svobody. *Zrození Latinské Ameriky: Simón Bolívar a jeho doba*. Praha: Libri, 2007, s. 210-221. ISBN 978-80-7277-270-4.

¹⁸ viz. další kapitola

¹⁹ LAATS, Henkjan. Antecedentes de la integración suramericana. *Integración suramericana: Actuar juntos y bien*. 2009. vyd. Santa Cruz de La Sierra: Editorial El País, 2009, s. 15-32. ISBN 8-1-1771-09.

Dalším celkem je Hospodářská komise OSN pro Latinskou Ameriku – CEPAL (*Comisión Económica para América Latina*), tato organizace se zrodila z iniciativy OSN. Vznikla v Bogotě roku 1948 a jejím záměrem je dohlížet na vývoj hospodářství v oblasti a koordinovat společné akce. Z iniciativy CEPAL byla založeno montevidejskou smlouvou Latinskoamerické sdružení volného obchodu - ALALC (*Asociación Latinoamericana de Libre Comercio*), které se ale později přeměnila v dosud fungující Latinskoamerické integrační sdružení – ALADI (*Asociación Latinoamericana de Integración*). Vnitřní rozpory v ALAC způsobily vytvoření roku 1969 subregionálního seskupení Andské skupiny (*Grupo Andino*).²⁰

Latinská Amerika tedy dospěla k tendenci, kdy regionální celky rozdělují znovu na menší subregionální organizace. Ty měly zajistit v rozsáhlém terénu lepší funkčnost stanovených cílů v rámci zemí s kulturní a historickou příbuzností.

V šedesátých letech jako další vzniklo Andské rozvojové seskupení - ADF (*Corporación Andina de Fomento*). Organizace byla založena v roce 1968, ale fungovat začala až o dva roky později roku 1970. Jejím posláním je podpora udržitelného rozvoje a regionální integrace pomocí financování veřejného a soukromého sektoru, poskytování technické spolupráce a jiných specializovaných služeb.²¹ V současné době zahrnuje 17 států v regionu společně s evropským Španělskem.

V 70. letech se zformovala dohoda 27 států Latinskoamerický hospodářský systém – SELA (*Sistema Económico Latinoamericano y del Caribe*). Cílem je prosadit v Latinské Americe a Karibiku koordinovaný systém konzultací pro zaujmutí společných ekonomických postojů a strategií. Účelem je i podpora spolupráce a integrace mezi zeměmi Latinské Ameriky a oblasti Karibiku.

---

²⁰ BENEŠ, V. Úvod: Vývoj integračních snah v Latinské Americe. *Andská skupina*. Praha: ČTK, 1983, s. 7-9. ISBN 59-030-81.

²¹ HUFBAUER, J.C a J.J. SCHOTT Appendix C: Chronologies of Regional Agreements. *Western Hemisphere Economic Integration*. Washington, DC: Institute for international economic, 1994, s. 231-247. ISBN 0-88132-159-1.

Latinskou Ameriku zasáhla v 80. letech dluhová krize. Vedle dalších událostí krizi zapříčinil rozpad bipolárně rozděleného světa a ekonomická závislost na USA, která na přelomu 80. a 90. let změnila svou zahraničně – obchodní politiku. Tabulka č. 1 znázorňuje Ekonomický růst v Latinské Americe. Alarmující je propad mezi lety 1980 a 1981 o 10% do minusových hodnot.

Tab. č. 6 - ekonomický růst v Latinské Americe mezi lety 1979 - 1983²²

rok	ekonomický růst v %
1979	7%
1980	9%
1981	-1%
1982	-1%
1983	-2%

Globalizace ekonomiky a liberalizace trhu donutila latinskoamerické země, aby zařadily do své hospodářské politiky i liberalizační obchodní politiku. Snaha většiny států vypořádat se s nutnou rychlou změnou, odhalila nestabilitu jejich ekonomik. Chybělo i dodržení demokratického režimu, které by posilovalo úspěšné zapojení se do světové dělby práce. Nadále se proto v regionu uplatňovaly především ekonomické integrace, které opět počítají se státy celého regionu.

Úspěšným integračním seskupením regionálního charakteru Latinskoamerické integrační sdružení – ALADI (*Asociación Latinoamericana de Integración*), které nahradilo Latinskoamerické sdružení volného obchodu - ALALC (*Asociación Latinoamericana de Libre Comercio*) fungující mezi lety 1960 – 1980, dnes zahrnuje 14 zemí a tvoří po organizaci CELAC a OEA třetí největší celek v Jižní Americe. Základající smlouvu z Montevidea v roce 1980 mohla podepsat kterákoliv latinskoamerická země. ALADI podporuje vytvoření prostoru ekonomických preferencí, která jsou zaměřená na latinskoamerický společný trh. Činní tak prostřednictvím tří mechanismů: regionální celní preference, regionální působnost dohody a částečné působnosti dohody. Na rozdíl od předchůdce ALALC není omezena dobou, do kdy se má zóna volného obchodu vytvořit.

²² Tabulka zpracována na základě dat z knihy Oakley, T. *International Political Economy*, 2006

Dalším regionálním seskupením je organizace sdružující patnáct karibských států. Karibské společenství - CARICOM (*Comunidad del Caribe*) bylo zřízeno v roce 1978 ustanovující smlouvou z Chaguaramas, která byla revidována roku 2001 a zahrnovala zřízení Karibského soudního dvora. Sídlo CARICOM se nachází v Georgetownu.

Aktuální projektem je Severoamerická unie – UNA (*Unión Norteamericana*), kde je mimo Kanadu a USA začleněno i Mexiko, se kterým je v této práci zacházeno jako s hráčem Latinské Ameriky, a proto zmiňuji jeho začlenění. Významným rokem pro mexicko-americké vztahy se stalo už propojení komunikačních sítí už v roce 1889, které ovlivnilo i pozdější zřízení ministerstva pro komunikace a veřejné práce v roce 1891.²³

Cílem odvážného projektu UNA je potenciální společná měna *amero* pro všechny tři zmíněné státy. Zavedení společné měny se ale spíše setkává s kritikou. Inspiraci společné měny našly státy pevninské Severní Ameriky v evropském *euru* a to během jednání v roce 2004 a 2007. Je tedy patrné, že problémy měnové unie v Evropě, které roztočila celosvětová finanční krize v roce 2008, donutí státy zvážit zavedení společné měny, ale i ovlivní další kroky Severoamerické unie.

Jeden z nejúspěšnějších ekonomických projektů integračních celků v jihoamerické oblasti je Společný jižní trh – MERCOSUR (*Mercado Común del Sur*). Kroky k jeho utvoření hledíme v 80. letech u bilaterální dohody páté největší země, Brazílie a dále Argentiny. Tato dohoda byla podepsána v polovině 80. let a tvořilo ji 24 protokolů týkajících se dopravy, průmyslu, plánů na vytvoření společné měny a spolupráci v kulturní oblasti. Samotná organizace byla založena až v roce 1991. V tomto roce Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay podepsaly tzv. Asuncionskou smlouvu (*Tratado de Asunción*).²⁴ V procesu přijetí je také Venezuela Ačkoliv je MERCOSUR považován za celní unii, není to díky nefunkčnosti a nedokonalosti některých systémů úplná pravda a přikláním se spíše k faktu, že MERCOSUR splňuje podmínky k tomu být zónou volného obchodu.

---

²³ OPATRŇY, J. Porfiriát: Technokraté. *Mexiko: Stručná historie států*. Praha: Libri, 2003, s. 127-136. ISBN 80-7277-185-X.

²⁴ MERCOSUR. Acerca del MERCOSUR [online]. 19.4. 2012 [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: http://www.mercosur.int/t_generic.jsp?contentid=3862&site=1&channel=secretaria&seccion=2

3.1.3.3 21. století

Latinská Amerika prochází historicky důležitým vývojem. Stupeň integrace nedosáhl nikdy předtím takových rozměrů jako současné ustálené seskupení, což napomáhá zmenšovat propast ekonomik od zbytku vyspělého světa. Intenzivní spolupráce a propojování ekonomik (díky integračním procesům MERCOSUR a CAN dosáhly zóny volného obchodu) snad latinskoamerické země vymaní ze začarovaného kruhu politických nepokojů a sociálních problémů. „Důležité jsou však i dosavadní, vcelku pozitivní, výsledky Mercosuru, které berou vítr z plachet skeptikům mezinárodní ekonomické integrace rozvojových zemí v regionu Latinské Ameriky a Karibiku.“²⁵

Nejnovější organizace z roku 2010 Společenství latinskoamerických a karibských států CELAC- (*Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños*) konkuruje s 33 členy druhému velkému seskupení OEA (35 členů). CELAC chce bojovat proti globální krizi ekonomickou spoluprací s rozvojovými zeměmi. Obrovské seskupení je v historii úplně první organizace, která sdružuje všechny latinskoamerické národy a vylučuje členství USA, Kanady a evropských států na území Latinské Ameriky.²⁶

---

²⁵ ADAMCOVÁ, Lenka a Ivo GOMBALA. Regionální ekonomická integrace v Asii, Africe a Latinské Americe. Praha: VŠE, 2001, 117 s. ISBN 80-245-0152-X.

²⁶ REBOSSIO, A. Latinoamérica vuelve a confiar en la integración para superar la crisis. *El País* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: http://elpais.com/diario/2011/12/05/internacional/1323039606_850215.html

4. Vztah USA a Latinské Ameriky

Bolívar už kdysi nastínil, jak zapeklité bude ubránit se světovým mocnostem. „...nejsme ani Indiáni ani Evropané, nýbrž jakýsi rod uprostřed mezi zákonitými majiteli země a španělskými uzurpátory: v souhrnu, neboť jsme Američané z narození, zatímco naše práva jsou z Evropy, musíme o ně bojovat proti právům země a udržovat se v zemi proti vpádu vetřelců; nacházíme se tedy v mimořádné a komplikované situaci...“²⁷ Možné nároky ekonomicky silnějších států, které Simón Bolívar tehdy předvídal, jsou dnes označeny termínem *neokolonialismus*²⁸ či *imperialismus*. Proces integrace Latinskoamerického regionu má podle amerického publicisty Noama Chomského dva aspekty: *externí a interní*. „Externí proces vytváří vazby mezi zeměmi, které byly od dob evropského záboru země do velké míry jedna od druhé odděleny. Vnitřní proces má za úkol zapojit zpět do společnosti chudou a utlačovanou obrovskou většinu, která se vytvořila pod koloniální a neokoloniální nadvládou.“²⁹

Vzájemný vztah USA a Latinské Ameriky rozebírám v následujících odstavcích. Odborníci uvádějí, že právě současná seskupení, jako je UNASUR³⁰, vznikla na základě myšlenek Simóna Bolívara. I dnes je Bolívar připomínán nejčastěji venezuelským prezidentem Hugem Chávezem, který je známým odpůrcem USA. Zdá se, že využívá každé chyby ze strany USA, aby jim v rámci nově vzniklých organizací oplatil situaci, kdy byla Latinská Amerika pod neustálým dohledem Washingtonu.

---

²⁷ KUNC, J.; BARTEČEK, I. *Dobytí a osvobození Latinské Ameriky*. první vydání. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. Hledání identity, s. 110. ISBN 978-80-244-1956-5.

²⁸ Neokolonialismus je politický a ekonomický prostředek mocných zemí, kdy kontrolují pomocí kapitálu a politické moci některé z rozvojových zemí.

²⁹ CHOMSKY, N. Coups, UNASUR, and the U.S. : South American Process of Integration. *Z Magazine* [online]. October 2009, 10, [cit. 2011-11-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.chomsky.info/articles/200910--.htm>>.

³⁰ UNASUR – Union de Naciones Suramericanas – podrobněji popisována v kapitole UNASUR

Postoj Latinské Ameriky k USA, a naopak, ovlivnila vedle ostatních událostí Monroeova doktrína, vyhlášena v roce 1823 prezidentem USA Jamesem Monroem, který prostřednictvím doktríny oznámil nezájem USA o politický vývoj v Evropě a požadoval stejný nezájem o politické dění v Americe. Doktrínou americký prezident narážel na hrozbu Španělska intervenovat do Mexika. A v podstatě si přisvojil právo kontrolovat vývoj v Americe pod záminkou odstranění kolonialismu evropských mocností. O několik desítek let později v roce 1904 přidal k doktríně dodatek další americký prezident Theodor Roosevelt, který hlásal nárok USA na vojenský zásah vůči politicky nestabilním, zadluženým a hospodářsky slabým státům západní polokoule. Rooseveltův dodatek je znám pod názvem Poselství k Unii a prezident v něm formuluje úlohu USA jako „mezinárodní policejní sílu“. Jak uvádí K. Žaloudek v Encyklopedii politiky, Roosevelt prohlásil: „Mluv potichu a nos s sebou velký klacek – dojdeš daleko.“. Tento výrok vyústil v termín „politika velkého klacku“ a charakterizuje zahraniční politiku USA v 20. století.³¹

V posledním desetiletí se USA zabývala více snahou odpovědět na útoky z 11. září“ a jejich pozornost se zaměřila nejvíce k Blízkému východu a Střední Asii. Tuto situaci někteří historikové označili za „ztracenou dekádu“.³² Po této dekádě USA musela přiznat globální úpadek své moci. Mezitím se Latinská Amerika (s výjimkou několika států) stala silnější.³³ Lula de Silva (Brazílie), Hugo Chávez (Venezuela), Néstor Kirchner (Argentina), Mauricio Funes (Salvador), Daniel Ortega (Nikaragua) Rafael Correa (Ekvádor) a Evo Morales (Bolívie) inklinovali k levicové politice, která by se nejspíš, nebyť teroristického útoku z 11. září 2001, dále rozvíjela. Ale odvrácená pozornost USA urychlila vývoj Latinské Ameriky. Upevnění tohoto stavu vyústilo ve vytvoření mnohostranné organizace UNASUR.

---

³¹ ŽALOUDEK, K. Politika velkého klacku, Monroeova doktrína, Izolacionismus. *Encyklopedie politiky*. Praha: Libri, 1996, s. 154-330. ISBN 80-85983-11-7.

³² MÁRQUEZ, W. América Latina saca provecho de la „década perdida“ de EE.UU. *BBC Mundo: Una voz independiente* [online]. 2011[cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/mundo/noticias/2011/09/110830_11s_eeuu_america_latina_decada_perdida_wbm.shtml

³³ SERGIO, B. Latin America and the United States Looking Towards 2020. In: *Inter-American Dialogue* [online]. Washington, 2011 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: Bitar, S. Latin America and the United States, Looking Towards 2020. <www.thedialogue.org

Významnou kauzou, kterou UNASUR a USA řešily, je přítomnost amerických vojenských základen na území Kolumbie. USA tvrdí, že umístění vojenských základen na území Kolumbie je nutné kvůli boji proti obchodu s drogami. UNASUR však účel vojenské základny zpochybnila a využila jednoty Latinské Ameriky, aby se vyjádřila k mocenským nárokům USA. Především Venezuela vyjádřila obavy a vidí ve vojenských základnách válečnou hrozbu. Chávez se domnívá, že USA chce díky základnám v sousední Kolumbii zahájit ofensivu proti Venezuele. Vyhledáme-li ale základny na mapě, je zřejmé, že žádná ze sedmi základen se nevyskytuje u hranic Kolumbie s Venezuelou. Nelze jednoznačně vyjádřit jasný postoj k otázkám základen v Kolumbii. Vzhledem k velkým ekonomickým aktivitám USA³⁴ v Latinské Americe a na druhé straně latinskoamerické země inklinující k levici a socialismu, byť označující se za socialismu 21. století, vyvolávají základny v Kolumbii jisté pochopení, ale i pochybení. Mezitím výměny politických názorů využívá k obchodu Čína. „Můžeme pozorovat, že aktivita těchto zemí začíná jít více v rytmu Číny než s rytmem USA.“ Uvedl ekonom a ředitel COHA³⁵, Larry Birns. Dodal také, že Latinská Amerika má před sebou mnoho problémů, které musí zvládnout. Zmiňuje především problémy se sklony k vůdcovství, k tamní korupci a kriminalitě, která se vyskytuje dokonce i na vládní úrovni.³⁶

---

³⁴ Více než 40% exportu USA se vyváží do regionu Latinské Ameriky. Spojené státy prodávají více do Chile a Kolumbie než do Ruska.

³⁵ Council on Hemispheric Affairs

³⁶ MÁRQUEZ, W. América Latina saca provecho de la „década perdida“ de EE.UU. BBC Mundo: Una voz independiente [online]. 2011[cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/mundo/noticias/2011/09/110830_11s_eeuu_america_latina_decada_perdida_wbm.shtml

4.1 ALCA x ALBA

Kvůli politickým sporům skončily některé pokusy o integraci na jižní části západní polokoule neúspěchem, např. jako v případě Americké zóny volného obchodu - ALCA (*Área de Libre comercio de las Americas*).³⁷ V roce 1992 se podepsala dohoda o volném obchodu mezi USA, Kanadou a Mexikem. Dohoda, která je známa jako TLCAN (*El Tratado de Libre Comercio de América del Norte*), vzešla v platnost o dva roky později roku 1994 a sloužila jako příklad budoucím obchodním záměrům v připravovaném projektu ALCA. Ten byl předložen tehdejšími prezidentem USA Billem Clintonem v roce 1994 a měl zahrnout ve svých plánech zónu volného obchodu mezi USA, Kanadou a všemi státy Latinské Ameriky s výjimkou Kuby.³⁸

ALCA byla návrhem, který latinskoamerické státy zpochybnily, a především Chávez nařkl USA z pokusu nekolonizovat Latinskou Ameriku. Projekt se nezdařil i z důvodu, kdy se v roce 2005, při VI. Summitu prezidentů v Mar del Plata zjistilo, že ALCA nemůže zahrnout státy MERCOSUR. USA se po tomto neúspěchu snažila dohodnout obchodní bilaterální smlouvy s každým státem zvlášť. Dohodu se podařilo sjednat například s Kolumbií.

---

³⁷ Koresponduje s anglickou zkratkou FTAA (*Free Trade Area of the Americas*).

³⁸ LAATS, Henkjan. Antecedentes de la integración suramericana. *Integración suramericana: Actuar juntos y bien*. 2009. vyd. Santa Cruz de La Sierra: Editorial El País, 2009, s. 15-32. ISBN 8-1-1771-09.

Jako protiakt Chávez předložil sdružení Bolívarovský svaz pro lid naší Ameriky – ALBA (*Alianza Bolivariana para los Pueblos de Nuestra América*). Už samotný akronym ALBA, v překladu *svítání*, leccos naznačuje. ALBA sdružuje státy se socialistickými, až diktátorskými režimy, a navrhuje zavést jednotnou měnu *sucre* a ALBA Bank. Organizace byla představena Venezuelou a Kubou v roce 2004. Po prezidentských volbách v Bolívii a Nikaragui se přidal i Evo Morales (prezident Bolívie) a Daniel Ortega (prezident Nikaragui). Chávez v tomto složení organizaci pojmenoval „klub zlobivých chlapců“ - „*el club de chicos malos*“, kvůli opozičnímu postoji k americké dominaci. Tehdejšího prezidenta Kolumbie Urribeho označil za „ubohého sluhu impéria“ kvůli uzavření obchodní bilaterální smlouvy Kolumbie s USA. Spojené státy americké argumentovaly tím, že mají své základny rozšířeny strategicky tak, aby byly schopny zajistit případnou humanitární pomoc a eliminovat drogovou distribuci.

Ačkoliv spojení jmen Castro, Chávez a Ortega vyvolalo interní nesouhlas v některých státech, ALBA dnes sčítá 8 členů. Jako jeden z projektů v rámci ALBA funguje například výpomoc kubánských doktorů na území Venezuely výměnou za slevněnou petrolej.³⁹ Za hlavní cíl si ALBA klade uvedení jednotné měny *sucre* (*Sistema Único de Compensación Regional*), která funguje jako virtuální měna mezi členskými zeměmi, princip je tedy podobný jako při zavedení eura v EU. Měna *sucre* byla zavedena 27. 1. 2010 a jejím směnným kurzem je *1,25 USD za 1 sucre*. Je zajímavé, že *sucre* je i název bývalé měny Ekvádoru mezi lety 1884 – 2000, kdy byla nahrazena *americkým dolarem*. Název pro ekvádorskou měnu byl zadán podle Antónia Josého de Sucre, blízkého přítele Simóna Bolívara. Dokonce i sám Simón Bolívar byl vyobrazen na bývalé ekvádorské bankovce v hodnotě 100 *sucre*.⁴⁰ Tato skutečnost potvrzuje odkaz na Simóna Bolívara, o jehož myšlenky se nejen ALBA, ale nepochybně i UNASUR opírá. Ostré vztahy mezi Venezuelou a sousední Kolumbií pokračovaly i nadále.

---

³⁹ MEDEA, B. ALBA, an Economic Alternative for Latin America. In: *Common Dreams* [online]. 2008 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.commondreams.org/archive/2008/01/28/6666>

⁴⁰ Documentos sobre Dolarización: El Sucre. *Banco Central del Ecuador* [online]. [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://www.bce.fin.ec/documentos/PublicacionesNotas/Notas/Dolarizacion/cono_dolar/elSucre.pdf

Současný prezident Venezuely Hugo Chávez byl poté Kolumbií nařčen USA z usnadňování distribuce kolumbijského kokainu a to skrz Venezuelu. Dále také z podpory FARC (*Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia*).⁴¹ Kvůli incidentu s americkými základnami na území Kolumbie a údajné podpoře FARC Chávezem se vztahy Venezuely a Kolumbie na čas vyostřily. Od srpna roku 2010, kdy se vlády v Kolumbii ujal Juan Manuel Santos, spolu oba státy opět vycházejí zadobře.

USA potvrdily, že vztah s Venezuelou je prozatím obtížný. Je možné, že postoj Venezuely se změní po říjnu 2012, kdy se ve Venezuele konají prezidentské volby. Není to pouze ALBA a Chávez, kteří neztrácejí seběvědomí před dominancí USA. Typickou zahraniční politiku odsuzuje také Brazílie, který vytvořením BRIC (Brazílie, Rusko, Indie a Čína) a členstvím ve skupině G20 potvrzuje opoziční jednání vůči USA.

---

⁴¹ Jedná se o ultralevicovou povstaleckou organizaci z Kolumbie, která vede guerillové války proti tamní vládě. Je označována za teroristickou organizaci.

5. UNASUR

Jednu z nejnovějších organizací 21. století tvoří rozsáhlý regionální projekt Unie jihoamerických národů – UNASUR (*Unión de Naciones Suramericanas*). Oproti většině předchozím organizací se jeví jako fungující organizace, která je vnímána i mimo Latinskou Ameriku. Předlohou jí je v některých krocích Evropská unie. Ale vzhledem k rozdílným vlastnostem (doba vzniku, podmínky, politická orientace, rozloha regionu atd.) Evropy a Latinské Ameriky nelze model Evropské unie aplikovat ve všech směrech.

5.1 Cesta k organizaci

Zrod této organizace lze hledat už na prvních třech zasedání prezidentů Jižní Ameriky. První se konalo ve městě Brasilia v roce 2000. Zde se zdůrazňovala nutnost dospět k porozumění, harmonii a demokracii, ale i potřeba fyzické propojenosti regionu, na kterou bylo zareagováno vytvořením Integrace jihoamerické regionální infrastruktury – IISRA (*Iniciativa para la integración de la Infraestructura Regional Suramericana*), ta vznikla v prosinci téhož roku a jejím účelem je začlenit jednotlivé národní projekty týkající se infrastruktury do jednoho velkého regionálního megaprojektu, s cílem zapojit izolované sub-regiony.⁴² Druhé zasedání se uskutečnilo v Ekvádoru roku 2002 a byl zřízen *Consenso de Guayaquil sobre Integración, Seguridad e Infraestructura para el Desarrollo*⁴³. Další zasedání, v pořadí třetí, se konala v roce 2004 v Cuzku, Peru. Deklarace z Cuzka zahrnovala jedno z nejdůležitějších prohlášení a to vznik CSN (předchůdce UNASUR) spolupráci CAN a MERCOSUR

---

⁴² LAATS, Henkjan. Antecedentes de la integración suramericana. *Integración suramericana: Actuar juntos y bien*. 2009. vyd. Santa Cruz de La Sierra: Editorial El País, 2009, s. 15-32. ISBN 8-1-1771-09.

⁴³ Neexistuje český ekvivalent

Založení UNASUR tedy předcházelo Jihoamerické společenství národů - CSN (*La Comunidad Sudamericana de Naciones*)⁴⁴, její vznik se datuje od 8. prosince 2004 prostřednictvím výše zmíněné deklarace z Cuzka. Signatářskými státy byly Argentina, Bolívie, Brazílie, Chile, Kolumbie, Ekvádor, Guyana, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay a Venezuela. Tedy všech dvanáct států současné UNASUR. Je nutné si tedy uvědomit, že CSN byla pouze předchůdcem UNASUR.

16. dubna 2007 se na ostrově Isla Margarita uskutečnil politický dialog hlav států, a zároveň Energetický summit zemí Jižní Ameriky. Zde se rozhodlo, že jihoamerický integrační proces ponese jméno Unie jihoamerických národů – UNASUR (*Unión de Naciones Suramericanas*) a tak byla 23. května 2008 v městě Brasilia sepsána zakládající smlouva UNASUR. K tomuto datu CSN zanikla a nahradila ji UNASUR, stavějící na práci dosud činných a vedle sebe fungujících sub-regionálních organizací MERCOSUR, ALADI⁴⁵ a CAN⁴⁶.

Nejlépe lze konstruktivní proces UNASUR pochopit z následující tabulky.

Tab. č. 7 –formování UNASUR⁴⁷

	název akce	rok	poznámka
I.	Schůze prezidentů Jižní Ameriky, Brasilia	2000	
		2001	
II.	Schůze prezidentů Jižní Ameriky, Guayaquil	2002	Guayaquilský souhlas
		2003	
III.	Schůze prezidentů Jižní Ameriky, Cuzco	2004	Deklarace z Ayacucho; zrod CSN
I.	Shromážděn hlav států CSN, Brasilia	2005	Éra CSN
II.	Shromáždění hlav států CSN, Cochabamba	2006	
		2007	I.Energetický summit, Isla Margarita
Sepsání smlouvy o založení Unie jihoamerických národů, Brasilia (zánik CSN)			
		2008	Mimořádné shromáždění UNASUR
III.	Shromáždění hlav států UNASUR, Quito	2009	Mimořádné shromáždění UNASUR

⁴⁵ Asociación Latinoamericana de Integración

⁴⁶ Comunidad Andina

⁴⁷ Vlastní tabulka zpracována na základě dat UNASUR

5..2 Struktura

Členské státy UNASUR tvoří země pevninské části Latinské Ameriky s výjimkou Francouzské Guyany, která je součástí Francie, a proto patří k Evropské unii. Dohromady organizace zahrnuje tedy 12 států: Bolívie, Kolumbie, Ekvádor, Peru, Argentina, Brazílie, Paraguay, Uruguay, Venezuela, Chile, Guyanu a Surinam. Rozlohou všech členských států zaujímá 17 731 457 km², kde žije přibližně 384 milionů obyvatel. Stálé sídlo UNASUR lze nalézt od roku 2012 v Ekvádoru. Sídlo, které nese jméno prvního generálního tajemníka, zesnulého Néstora Kirchnera, se bude nacházet poblíž historického a symbolického místa Mitad del Mundo (okres Quito). V současné době strukturu UNASUR tvoří dle Smlouvy o založení Unie jihoamerických národů následující orgány⁴⁸:

Tab. č. 8 - orgány UNASUR⁴⁹

název
Rada hlav států a vlád
Rada ministrů zahraničních věcí
Rada delegátů
Generální sekretariát

Zvláštním orgánem, který v zakládající smlouvě není zařazen mezi hlavní orgány, ale svoji povahou ho zařazují mezi hlavních orgánů UNASUR, je:

Tab. č. 9 - orgán/funkce

Název
Předsednictví

---

⁴⁸ Dále v textu i jako Zakládající smlouva

⁴⁹ V této kapitole používám vlastní tabulky a překlady zpracovány na základě dat UNASUR

V rámci institucionálního vývoje bylo dále vytvořeno také 8 rad (Tab. č. 10) a další orgány Vzhledem k lišící se struktuře je řadím do zvláštní tabulky (Tab. č. 11)

Tab. č. 10 – 8 rad UNASUR

název
Jihoamerická zdravotní rada
Jihoamerická rada pro sociální rozvoj
Jihoamerická rada pro infrastrukturu a plánování
Jihoamerická rada pro vzdělání, kulturu, vědu, technologie a inovace
Jihoamerická rada pro celosvětový drogový problém
Jihoamerická rada obrany
Jihoamerická rada pro ekonomiku a finance
Jihoamerická rada pro energie
Volební rada UNASUR

Tab. č. 11 – jiné orgány UNASUR

Název
Jihoamerický parlament
Banka Jihu

5.2.1 Rada hlav států a vlád

Svolání Rady hlav států a vlád představuje vrcholné shromáždění všech členů UNASUR. Je nejvyšším orgánem UNASUR a mezi její pravomoce patří:

- a) stanovit směr politiky, určovat jednací plány, programy a projekty v rámci jihoamerické integrace a rozhodovat o prioritách jejich provádění;
- b) svolávat ministerské schůze jednotlivých resortů a vytvářet poradní výbory na úrovni ministerstev;
- c) rozhodovat o návrzích podaných Radou ministrů zahraničních věcí;
- d) schvalovat politické směry ve vztahu k třetím stranám.

Rada hlav států a vlád zasedá pravidelně jedenkrát za rok. Mimořádné shromáždění, které je podmíněné konsensem všech členských států, je na návrh svoláno státem vykonávající předsednictví.⁵⁰

5..2.2 Rada ministrů zahraničních věcí

Rada ministrů zahraničních věcí má následující pravomoce:

- a) přijímat usnesení k provedení rozhodnutí;
- b) předložit návrh rozhodnutí a připravuje zasedání Rady hlav států a vlád;
- c) koordinovat pozice ústředních motivů integrace Jižní Ameriky;
- d) rozvíjet a podporovat politický dialog a koordinaci v otázkách na regionální a mezinárodní úrovni;
- e) sledovat a zhodnocovat integračních proces jako celek a schvalovat roční plán činností a provozní roční rozpočet;
- f) schvalovat financování společných iniciativ UNASUR;
- g) provádět politicky obecné zásady pro vztahy se třetími stranami;
- h) schvaluje usnesení a nařízení ústavní nebo jiné problémy, které spadají do jeho působnosti;
- i) vytvořit pracovní skupiny v rámci priorit stanovených Radou hlav států a předsedů vlád.

Pravidelná setkání Rady ministrů zahraničních věcí bude v každém semestru a může svolat prezident profesionální tempore zvláštní zasedání na žádost poloviny států.⁵¹

---

⁵⁰ Vlastní překlad Smlouvy o založení Unie jihoamerických národů

⁵¹ Vlastní překlad Smlouvy o založení Unie jihoamerických národů

5..2.3 Rada delegátů

Nápad vytvořit Radu delegátů vznikl na II. Shromáždění CSN v Bolívii. Tam zazněla myšlenka na vytvoření nového orgánu s pravomocemi, které vysvětluji níže. Rada delegátů byla nejdříve nazvána jako Výbor vyšších úředníků (*Comisión de Altos Funcionarios*) a vznikla návrhem Rady hlav států a vlád.

V pravomoci Rady delegátů je:

- a) za podpory Předsednictví a Generálního sekretariátu realizovat, přijetím příslušných ustanovení, rozhodnutí Rady hlav států a vlád a prohlášení
- b) připravit zasedání Rady ministrů zahraničních věcí;
- c) připravit návrh rozhodnutí, usnesení a nařízení k projednání Radou ministrů zahraničních věcí;
- d) harmonizovat a koordinovat iniciativy UNASUR s jinými procesy regionální a subregionální integrace, s cílem podpořit komplementaritu úsilí;
- e) vytvořit, koordinovat a monitorovat pracovní skupiny;
- f) sledovat politický dialog, který se týká mezinárodních a regionálních otázek;
- g) navrhnout Radě ministrů zahraničních věcí k projednání návrh běžného ročního pracovního rozpočtu;
- h) podporovat příležitosti k dialogu s cílem podpořit účast občanů v procesu integrace Jižní Ameriky.⁵²

V souvislosti s efektivním dosáhnutím cílů Rady delegátů vznikly pracovní skupiny (*Grupos de Trabajo*) v oblasti vzdělání, financí, infrastruktury, integrace energetiky a sociálních politik. Tyto pracovní skupiny dále upozorňují jednotlivé ministry a odvětvové organizace členských států o společných iniciativách a programu agendy.

---

⁵² Vlastní překlad Smlouvy o založení Unie jihoamerických národů

Rada delegátů se skládá z jednoho akreditovaného zástupce z každého členského státu. Výbor se schází nejlépe každé dva měsíce, na území státu, který vykonává předsednictví dočasně nebo jiného dohodnutého místa konání. K datu vydání této práce⁵³ byla poslední schůzí výboru XXXII. Schůze delegátů v Asunciónu, kde se mimo jiné analyzoval rozpočet Generálního sekretariátu pro roky 2012 – 2013.

5..2.4 Generální sekretariát

Generální sekretariát je výkonným orgánem UNASUR. Stálé sídlo nalezneme v roce 2012 v Ekvádoru. Výstavba Generálního sekretariátu, která ponese jméno prvního generálního tajemníka, zesnulého Néstora Kirchnera, se bude nacházet poblíž historického a symbolického místa Mitad del Mundo (okres Quito). Generální sekretariát funguje pod vedením Generálního tajemníka a vyřizuje nařízení, kterými jej pověřují orgány UNASUR.

5..2.4.1 Generální tajemník

Generální tajemník je jmenován Radou hlav států na návrh Rady ministrů zahraničních věcí v mandátu dvou let s jedním možným znovuzvolením. Prvním Generálním tajemníkem byl zvolen 4. května 2010 bývalý prezident Argentiny Néstor Kirchner. Je zajímavé, že právě Néstor Kirchner, tehdy ve funkci prezidenta Argentiny, se nezúčastnil III. Schůze prezidentů Jižní Ameriky v Cuzcu, kde byla oficiálně UNASUR vytvořena. Nicméně byl označen za politickou osobnost, která má zkušenosti, orientuje se v kontinentu a zná ideologické a politické rozdíly všech členských zemí.⁵⁴ Ten však 27. října 2010 náhle zemřel. UNASUR se tak na čas ocitla bez Generálního tajemníka, který během svého mandátu dokázal ovlivnit několik důležitých kroků, jako chilská ratifikace zakládající smlouvy a vyřešení institucionální krize v Ekvádoru. Pečlivý a dlouhý proces při výběru prvního Generálního tajemníka UNASUR, vystřídalo nutné rychlé jednání a jmenování nové osoby, která tento post bude schopna zastávat.

---

⁵³ 4. 5. 2012

⁵⁴ IRIGARAY, Juan Ignacio. Néstor Kirchner asume el cargo de secretario general de Unasur. *El Mundo: Líder mundial en español* [online]. 2010[cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.elmundo.es/america/2010/05/04/argentina/1272987864.html>

Neobvyklý stav byl vyřešen alternativním mandátem bývalé kancléřky Kolumbie Maríi Emmy Mejíi, která bude po roce vystřídána venezuelským ministrem energetiky Alíem Rodríguezem. Současná generální tajemnice María Emma Mejía nastoupila do své funkce v květnu 2011, a proto by měla předat svoji funkci na VI. shromáždění UNASUR v Bogotě. Datum shromáždění závisí na zdravotním stavu Huga Cháveze.

5.2.5 Předsednictví

Stejně jako Evropská unie předává předsednictví mezi členskými státy, tak ze zakládající smlouvy UNASUR vyplývá, že předsednictví je mezi členskými zeměmi předáváno v abecedním pořadí. Předsednický stát má během ročního mandátu právo podepisovat deklarace s třetími stranami, to však pouze za souhlasu příslušného orgánu UNASUR. Dále předem odsouhlasená delegace členskými státy reprezentuje organizaci na mezinárodních schůzích a nejdůležitějším úkolem je svolávání a organizování shromáždění orgánů UNASUR.

Následující tabulka znázorňuje pořadí zemí a období, ve kterém bylo předsednictví vykonáváno.

Tab. č 12 – přehled vykonaných předsednictví

země	období předsednictví
Chile	23. 5. 2008 - 10. 8. 2009
Ekvádor	10. 8. 2009 - 26. 11. 2010
Guyana	26. 11. 2010 - 29. 10. 2011
Paraguay	29. 10. 2011 – po současnost

Důležitým předáním předsednictví mezi Chile a Ekvádorem mělo odhalit, jestli je organizace schopná dál se rozvíjet. Po Ekvádoru funkci převzala bývalá kolonie Velké Británie – Guyana, která funkci 29. října 2011 předala Paraguayi. V Evropské unii zajišťuje kontinuitu spolupráce tří zemí tzv. Trio. Předsednické země UNASUR spějí k podobné spolupráci zemí, které si předsednictví předávají. Je tomu aktuálně v případě Paraguaye a dalšího státu přebírajícího předsednictví – Peru, kdy se velvyslanec Peru José Luis Pérez Sánchez Cerro setkal jménem peruánské vlády s ministrem Jorge Larou

Castrou mimo jiné i kvůli vyjádření podpory a nabídky spolupráce při dosažení výsledků, které Paraguay během předsednictví zaujímá.⁵⁵

5..3 Zakládající dokumenty

Jako právní prameny se v Článku 11 Smlouvy o založení Unie jihoamerických národů rozumí příslušná smlouva a další doplňkové nástroje. Dále smlouvy, které uzavřou členské státy na základě zmíněných doplňkových nástrojů.

5..3.1 Smlouva o založení Unie jihoamerických národů - UNASUR

Nejdůležitější dokument Unie jihoamerických národů byl sepsán 23. 5. 2008 v městě Brasilia. Podle Článku 26 příslušné Smlouvy, vzejde v platnost ratifikací devátého člena UNASUR. Ratifikace jednotlivých států probíhala postupně a požadavek byl splněn 11. března 2011 podpisem Uruguaye.⁵⁶

5..4 Přistoupení

Státy Latinské Ameriky a Karibiku mohou být do organizace přijaty se souhlasem Rady hlav států a vlád. O přistoupení k UNASUR je možné zažádat po uplynutí pětileté lhůty, která se počítá od data, kdy smlouva o založení UNASUR vzejde v platnost.⁵⁷ Dění v pevninské Jižní Americe si nenechává ujít ani Mexiko a Panama, kteří se účastní jako pozorovatelské státy.

5..5 Jazyková politika UNASUR

UNASUR je důkazem, že jazyková rozmanitost amerického megaregionu⁵⁸ není překážkou pro vytváření integračních celků. Jak už bylo zmíněno, Latinská Amerika je území s bohatou jazykovou kulturou. K nejrozšířenějším jazykům patří španělský⁵⁹ a portugalský jazyk, ty společně s holandštinou (Surinam) a angličtinou (Guyana) tvoří oficiální jazyky UNASUR. Většina shromáždění orgánů UNASUR probíhá ve španělském jazyce. Nicméně během předsednictví Guyany UNASUR mluvil anglicky.

---

⁵⁵ UNASUR: Paraguay recibió el respaldo del Perú por su gestión en la Presidencia Pro Tempore. *La nación: Indispensable para decir* [online]. 2012[cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://www.lanacion.com.py/articulo/59232-unasur-paraguay-recibio-el-respaldo-del-peru-por-su-gestion-en-la-presidencia-pro-tempore.html>

⁵⁶ Viz. Příloha č. 4

⁵⁷ Zakládající smlouva UNASUR vzešla v platnost dne 11. března 2011.

⁵⁸ Americký megaregion zahrnuje všech 35 států na americkém kontinentě.

⁵⁹ kastilská španělština

Nizozemština je zařazena z důvodu, že Surinam a Guyana byly dříve holandskou kolonií. Nizozemsko je také jeden z největších investorů v Brazílii a v celém kontinentu.

Vymezení oficiálních jazyků diskriminuje velmi rozšířené jazyky jako je kečujština, aymarština, guaranština a mapuche. Paradoxem se může zdát zahrnutí nizozemštiny a angličtiny mezi oficiální jazyky v porovnání s ignorovanými, avšak tolik rozšířenými, indiánskými jazyky, které přehlíží nejen OEA, UNASUR, ale i nejnovější organizace CELAC. Je nutné připomenout, že například guaraní je oficiálním jazykem v Paraguayi, i přesto byl při stanovení oficiálních jazyků zmiňovaných organizací opomenut. Je patrné, že region těžko překoná staré komplexy, pokud nepřijme s hrdostí své původní jazyky. Odlišnou cestu v jazykové politice si vybral MERCOSUR, jehož ministerstvo kultury guaranštinu navrhlo zařadit vedle španělštiny a portugalštiny mezi oficiální jazyky.⁶⁰ Ztotožňuji se s názorem, že se nedocílí opravdové integrace, pokud státy seskupující se do integračních celků budou nadále opomínat své původní jazyky a kultury vlastní jihoamerickému kontinentu.⁶¹

5.6 Cíle

Dvanáct států organizace spojují společné cíle. Podle smlouvy o založení UNASUR z ní vyplývá, že cílem je vytvořit integraci propojenou v oblasti kulturní, sociální, ekonomické a politické. Mezi specifické cíle je zařazen politický dialog členských států a posílení UNASUR na mezinárodním poli. Zaměřuje se i na boj proti chudobě a ngramotnosti. Specifickým cílem má být i rozvoj infrastruktury a efektivní využívání přírodních zdrojů, posílení národní identity a další cíle týkající se průmyslu, ekonomiky a obrany. Mezi jeden z ekonomických záměrů UNASUR patří zavedení jednotné jihoamerické měny.⁶² Současné problémy s evropskou měnou nutí tento úmysl UNASUR zvážit, a proto ho ponechávají v záloze do doby, než se situace na světové ekonomické scéně vylepší.

---

⁶⁰ viz. příloha č. 8 - začlenění guaranština mezi jazyky MERCOSUR

⁶¹ VERÓN, Miguel. La CELAC: otra integración americana sin lenguas americanas. *E'a: Periódico de interpretación e análisis* [online]. 2011[cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://ea.com.py/la-celac-otra-integracion-americana-sin-lenguas-americanas/>

⁶² Nejedná se o SUCRE

5..7 Úspěchy

Zpočátku bylo z mnoha stran velmi kritizováno, že UNASUR je pouze virtuální organizací, která sice vydala deklarace s dobrými záměry, nepředvedla však žádné hmotné výsledky. Kritizován byl také rozhodovací mechanismus, především setkání prezidentů a ministrů zahraničí, která vedou do diplomatického bahna, ale i to, že samotná organizace se překrývá s ostatními seskupeními jako je Mercosur, CAN, OEA a jiné. Úspěchem pro UNASUR je i to, že i EU si nenechává ujít dění ve vzdálené Jižní Americe a jako doporučení při sdělení komise Evropskému parlamentu a Radě EU doporučila: „Mělo by se uvažovat o posílení dialogu a spolupráce s ostatními regionálními procesy, jako jsou iberoamerické summity, Unie států Jižní Ameriky (UNASUR), Organizace amerických států (OAS) atd.“⁶³

Úspěšně se integrující region Latinské Ameriky začíná postupně uznávat i Evropská unie, Některé země, jako například Brazílie, tvoří pro Evropu důležitého obchodního partnera. Brazílie má v poslední době nakročeno k zapojení se do globalizované ekonomiky a dokonce předpokládá zaujmutí páté největší ekonomiky světa. „...s 200 miliony obyvatel a obrovskými kapacitami se řadí do skupiny perspektivních mocností 21. století označovaných BRIC (s Ruskem, Indií a Čínou).“⁶⁴ Stala se tedy přední mocností se sílícím postavením v regionu a vytvořila největší politicko – kulturní celek v Latinské Americe. Brazílie v rámci BRIC nabídla dokonce pomoc Evropské unii ze současné situace týkající se především Řecka, Itálie a Španělska. Indie s Čínou se ale nerady ztotožňují s plánem pomoci pro EU. Pravděpodobně i kvůli tomu, že případný debakl evropské měny by znamenal pro BRIC oslabení exportních trhů, které už tak utrpěl úbytkem spotřeby Spojených států amerických.⁶⁵

---

⁶³ Sdělení komise Evropskému parlamentu a Radě: Evropská unie a Latinská Amerika: globální hráči v partnerství. In: Eur-lex, 2009. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>

⁶⁴ KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2011. 221 s.

⁶⁵ SMINK, V. Brasil y sus amigos al rescate de Europa. *BBC Mundo: Una voz independiente* [online]. 2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/mundo/noticias/2011/09/110920_brics_fmi_rescate_europa_vsb.shtml

UNASUR může v evropské integraci hledat nadále inspiraci v dalších krocích, zejména pak v otázce zavedení společné měny. Španělsko se dokonce na vztahy s Latinskou Amerikou zaměřilo během svého předsednictví EU v prvním pololetí roku 2010. Bylo by zajímavé předvídat dopady toho, jak by se zapojení latinskoamerické ekonomiky odrazilo nejen v evropské, ale i v té celosvětové.

„Nejen zprostředkovatelská mise generálního tajemníka OSN Pan Ki Muna, ale i Organizace amerických států, MERCOSUR, UNASUR, CELAC, Summity iberoamerických zemí, Summity Latinská Amerika-Arabské státy a Latinská Amerika-Afrika vyzývají k dialogu a neodkladnému řešení sporu o svrchovanost, což Londýn vytrvale odmítá a kontruje vypsáním plebiscitu o osudu souostroví, jehož obyvatelé jsou však potomky britských kolonizátorů a přejí si setrvání ve svazku s Londýnem.“⁶⁶ Citovaný odkaz je důkazem, že i ostatní organizace se zajímají o dění v Jižní Americe, a proto mezi další úspěchy řadím nedávné obdržení statusu.

---

⁶⁶ KOSINA, O. Napětí ve sporu o Falklandy-Malvíny roste II. *Naše věc* [online]. 2012 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.vasevec.cz/blogy/napeti-ve-sporu-o-falklandy-malviny-roste-ii>

Závěr

Jak je zřejmé z historického přehledu, typickým znakem integrace Latinské Ameriky je již od doby Simóna Bolívara vyloučení USA a upřednostňování členství v organizaci se státy s podobnou kulturou a historií. Pokud zhodnotím teoretickou část mé práce, tak je UNASUR jednoznačně reálnou unií. To dokazuje sílící institucionalizace organizace a vznik stále nových rad a pracovních výborů, které se snaží o stejnou zahraniční politiku. V praxi znamená společná obrana zřízení Jihoamerické rada obrany. Banka Jihu, se snahou zavést jednotnou jihoamerickou měnu, poukazuje na znaky reálné unie - společnou měnu. Teorii k zmíněným heslům jsem shrnula na začátku práce.

V kapitole Vztah USA a Latinské Ameriky jsem se zabývala vzájemnými reakcemi mezi oběma regiony. Zmiňuji i vývoj od vyhlášení Monroeovi doktríny, kterou vyhodnocuji jako neokoloniální snahy USA vůči Latinské Americe. Zdůraznila jsem rovněž roli Venezuely v čele s H. Chávezem, spojencem Kuby, a rozebrala důvody, které způsobily vznik obou organizací. Domnívám se, že napjatá atmosféra s USA se bude řešit pouze prostřednictvím politického dialogu a již v práci zmiňovanými prezidentskými volbami ve Venezuele. Bylo by ale žádoucí zachování dobrých vztahů mezi USA a Latinskou Amerikou vzhledem k ekonomické síle Spojených států.

Myslím si, že cíle vytyčené v metodice práce byly splněny zpracováním přehledu nejznámějších integračních seskupení na území Latinské Ameriky od úplně prvních umyslů Simóna Bolívara až po současnost, která vrcholí vznikem organizace CELAC(2010). Objasnila jsem i vztah mezi USA a Latinskou Amerikou a to rozebráním úmyslů, které ovlivnily založení organizace ALBA a ALCA. Dále jsem vytvořila přehled o fungování organizace UNASUR. Chronologicky jsem zpracovala přehled historie integračního procesu v Latinské Americe a to uvedením nejdůležitějších seskupení. Zároveň jsem poukázala na provázanost organizací během jejich založení a zániku a zhodnotila vliv Bolívarových myšlenek na celý vývoj.

Samostatná kapitola je vyhrazena analýze UNASUR. Unii jihoamerických národů se předpovídala krátká existence. Zřejmě pod hrozbou USA se jí nepřisuzovala odvaha prosadit si své zájmy a přitom udržet jednotnost. Dále i Chávezova Venezuela vyvolává obavy. V kapitole Úspěchy jsem uvedla, že vyspělejší organizace (EU, OSN) jihoamerické seskupení rozhodně neignorují a je možné, že ve vzájemné kooperaci naleznou užitek. Pokud má model EU tvořit předlohu UNASUR, vzájemné spolupráce by byla přínosná.

Pro odstranění předsudků vůči bezpečnosti v zemích UNASUR je nutné, aby se UNASUR zaměřila na vyřešení problému s drogovou distribucí, kriminalitou a korupcí, která prozatím zůstává ve stínu vidiny ekonomického začlenění. Možná, že i klesající čísla v těchto oblastech by USA dokázala akceptovat jako dostatečný důkaz toho, že Latinská Amerika se konečně stala soběstatečnou. Potlačení kriminality by následně mohlo zvýšit i turistickou atraktivitu této oblasti, ale také důvěru zahraničních investorů. Nemalé finance by, dle mého názoru, měly být investovány do vzdělání a vědeckého výzkumu, stejně tak i do spolupráce se zahraničními univerzitami.

Snad latinskoamerický region využije svých šancí a začne se pomalu začleňovat do globalizované ekonomiky. Současná situace členských států EU, ale i ekonomické problémy USA, které odstartovala světová finanční krize v r. 2008, nabízí jihoamerickému regionu šanci nenápadně vstoupit na mezinárodní trhy. Dle mého názoru, se na tuto situaci začínáme připravovat i u nás v České republice. Například existence mladých oborů jakými jsou: Iberoamerikanistika a nedávno vzniklá Lusobrazilská studia na Univerzitě Karlově v Praze. Také obor Univerzity Hradec Králové, Politologie – latinskoamerická studia, dále velmi aktuální vznik oboru Ekonomická a regionální studia Latinské Ameriky na Vysoké škole ekonomické v Praze, ale i bakalářské obory se zaměřením na španělštinu v rámci ekonomické a podnikatelské sféry na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, Univerzitě Palackého v Olomouci a Ostravské univerzita v Ostravě. To naznačuje rostoucí zájem univerzit o španělský a portugalský jazyk.

Z vlastních zkušeností je mi známá i potřeba tlumočnicků a překladatelů v USA, kde je velké procento jihoamerických národů. Domnívám se tedy, že znalost španělského jazyka (společně s ruským a anglickým jazykem) bude v ekonomice nutnost. I když kroky, jakými bylo nedávné stáhnutí českých velvyslanectví z některých jihoamerických zemí, tomu nenasvědčují, zájem české veřejnosti o Latinskou Ameriku se v naší zemi zvyšuje.

Zpracováním bakalářské práce jsem obohatila svoje znalosti hned v několika oblastech, které se týkají mého studia. Téma mě natolik nadchlo, že bych jej chtěla v budoucnu více rozepsat v diplomové práci.

Resumen

Como se desprende de la encuesta histórica, el signo típico en la organización de la integración en América Latina desde la época de Simón Bolívar, es favorecer la exclusión de la membresía de EE.UU. y agruparse con los países de cultura e historia similares. Si evaluó la parte teórica de mi trabajo, UNASUR es sin duda un tipo de unión real. Esto demuestra la creciente de institucionalización de la organización y el surgimiento de los nuevos consejos y grupos de trabajo que buscan la misma política exterior. El Consejo de Defensa Sudamericano es una defensa colectiva de la Unión. El Banco del Sur se esfuerza por introducir una moneda única sudamericana y pide unos esfuerzos reales de los sindicatos en el establecimiento de una moneda común. Aclaro la teoría de los términos mencionados al comienzo del resumido trabajo

América Latina es política, económica, geográfica y lingüísticamente diversa . Esta extensa región, que está considerada por Europa como un grupo de estados del tercer mundo con inestabilidad política y problemas sociales. América Latina es una región con un gran potencial natural. Los habitantes nativos, junto con el número de idiomas indígenas, forman el vivo patrimonio cultural de esta región. El siglo XXI significa para América del Sur un período de proyectos de integración estables con los cuales los países, políticamente diversos, tratan de salir de los problemas económicos y sociales.

En el capítulo Relaciones entre EE.UU. y América Latina, me he ocupado de las reacciones recíprocas entre las dos regiones. Menciono el desarrollo del anuncio de la Doctrina Monroe, que evalúa los esfuerzos neo-coloniales de los EE.UU. a América Latina. También destacué el papel de Venezuela dirigido por H. Chávez, un aliado de Cuba, y analicé las razones que provocaron la formación de ambas organizaciones. Creo que el ambiente de tensión con los EE.UU. sólo se resolverá mediante el diálogo político y las elecciones presidenciales en Venezuela. Sería deseable mantener buenas relaciones entre los EE.UU. y América Latina, debido a la fortaleza económica de los Estados Unidos. Creo que he cumplido los objetivos planteados en la metodología de trabajo con el resumen de la mayoría de las agrupaciones de integración en América Latina desde la intención primera de Simón Bolívar hasta el presente, el cual representa la organización CELAC (2010). Explicué las intenciones que influyeron en la creación

de la organización ALBA y el ALCA. A continuación he creado una visión general del funcionamiento de la organización UNASUR. Cronológicamente, he trabajado por la historia del proceso de integración en América Latina, e indicado las principales agrupaciones. También destaco la interdependencia de las organizaciones durante su formación y disolución, y evalúo la influencia de las ideas de Bolívar en todo el desarrollo.

Un capítulo aparte está reservado para el análisis de la Unión de Naciones Suramericanas al cual se pronosticó corta existencia. Para eliminar los prejuicios contra la seguridad en los países de la UNASUR es necesario que el enfoque de UNASUR en la solución del problema de la distribución de drogas, la delincuencia y la corrupción, que por ahora permanece en la sombra de la visión de la integración económica. Tal vez los números de la disminución en estas áreas podría hacer a los EE.UU. aceptarlo como prueba suficiente de que América Latina se ha convertido finalmente en propia valentía. La supresión del crimen no sólo podría aumentar el atractivo y la zona turística, sino también la confianza de los inversores extranjeros. Una financiación considerable que, en mi opinión, deberían ser invertidos en la investigación educativa y científica, así como en cooperación con universidades extranjeras. Tal vez la región de América Latina utiliza el uso de sus oportunidades y comienza a integrarse poco a poco en la economía globalizada. Los problemas económicos de Estados Unidos que desencadenaron la crisis financiera mundial en 2008, ofrece la oportunidad a los Estados miembros para entrar en los mercados internacionales. En mi opinión, esta situación está tomándose en serio también por nuestro país, la República Checa. Esto demuestra la presencia de carreras jóvenes tales como: Iberoamericanística y los recientemente creados estudios Luso-Brasileños en la Universidad Carolina de Praga. Por otra parte, la rama de la Universidad de Ciencias Políticas - Estudios de América Latina, así como el surgimiento del campo de gran actualidad de Estudios Latinoamericanos Económicos y Regionales de la Universidad de Economía de Praga, así como los cursos de pregrado que se ocupan de la economía española en La Universidad de Bohemia del Sur en České Budějovice, Universidad Palacký en Olomouc y la Universidad de Ostrava en Ostrava. Esto indica un interés creciente de los idiomas español y portugués en las universidades checas. Creo que el conocimiento de la lengua española (junto con los idiomas ruso e inglés) será una necesidad en la

economía . Pienso que el interés de los Checos sobre América Latina en nuestro país aumenta.

El trabajo enriqueció mis conocimientos en varias áreas relacionadas con mis estudios. El Tema me impresionó tanto que me gustaría que se extendiera en el futuro en mi tesis.

Seznam historických a politicky činných osob

Alí Rodríguez

Antonio José de Sucre

Baptis Irvine

Daniel Ortega

Ferdinand VII.

Francisco de Paula Santander

Hugo Chávez

Ivo Morales

James Monroe

Jorge Larou Castro

José Artigas

José de San Martín

José Luis Pérez Sánchez Cerro

Josef I. Bonaparte

Juan Manuel Santos

Lula de Silva

María Emma Mejía

Maurici Funes

Néstor Kirchner

Rafael Correa

Simón Bolívar

Theodore Roosevelt

Seznam tabulek

Tab. č. 1 - rozdělení Ameriky	11
Tab.č. 2 - rozdělení Ameriky na subregiony	11
Tab.č. 3 - rozdělení integračních procesů	12
Tab.č. 4 - stupně integrace podle EU	13
Tab. č. 5 - dělení etap po roce 1492.....	15
Tab. č. 6 - ekonomický růst v Latinské Americe mezi lety 1979 - 1983.....	21
Tab. č. 7 –formování UNASUR	31
Tab. č. 8 - orgány UNASUR.....	32
Tab. č. 9 - orgán/funkce	32
Tab. č. 10 – 8 rad UNASUR.....	33
Tab.č. 11 – jiné orgány UNASUR.....	33
Tab.č 12 – přehled vykonaných předsednictví	37

Seznam použité literatury a zdrojů

Tištěné zdroje

1. Declaración de Cuzco: Declaración del Cusco sobre la Comunidad Sudamericana de Naciones III Cumbre Presidencial Sudamericana. In: *Documentos oficiales de CAN*. Cuzco, 2004. Dostupné z:
http://www.comunidadandina.org/documentos/dec_int/cusco_sudamerica.htm
2. Declaración de Quito: III Reunión Ordinaria del Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno de la Unión de Naciones Suramericanas (UNASUR). In: *Documentos oficiales de CAN*. Quito, 2009. Dostupné z:
http://www.comunidadandina.org/unasur/10-8-09Dec_quito.htm
3. ADAMCOVÁ, L.; GOMBALA, I. *Regionální ekonomická integrace v Asii, Africe a Latinské Americe*. 1. vydání. Praha : VŠE v Praze, 2001. 117 s. ISBN 80-245-0152-X.
4. BENEŠ, V. Úvod: Vývoj integračních snah v Latinské Americe. *Andská skupina*. Praha: ČTK, 1983, s. 7-9. ISBN 59-030-81.
5. BOLÍVAR, S. Letter to Baptis Irvine; agent of the United States of America to Venezuela: Debating Neutral Rights. *Simón Bolívar: El Libertador: Writings of Simón Bolívar*. Frederic H. Fornoff. New York: Oxford University Press, 2003, s. 156. ISBN 0-19-514480-5.
6. GULJAJEV, V. I. Úvod. *Záhady zmizelé civilizace*. E. Dolejšová. Praha: Lidové nakladatelství, 1989, s. 7-15. ISBN 80-7022-013-9.
7. HUFBAUER, J.C a J.J. SCHOTT Appendix C: Chronologies of Regional Agreements. *Western Hemisphere Economic Integration*. Washington, DC: Institute for international economic, 1994, s. 231-247. ISBN 0-88132-159-1.
8. CHALUPA, J. *Historia y geografía de América Latina*. 1. vydání. Olomouc : Univerzita Palackého, 2000. 89 s. ISBN 80-7067-719-8.

9. CHALUPA, J. VII. Ferdinand a Isabela.: Sjednocování Španělska pod vládou Katolických králů (1469-1516). *Dějiny Španělska v datech*. Praha: Libri, 2011, s. 127. ISBN 978-80-7277-482-1.
10. KAŠPAR, P. *The logic of UNASUR: Its Origins and Institutionalization*. Aalborg, 2011. Master Thesis. Aalborg University.
11. KLÍMA, J. *Zrození Latinské Ameriky: Simón Bolívar a jeho doba*. Praha: Libri, 2007, s. 218-221. ISBN 978-80-7277-270-4.
12. KLÍMA, J. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011, 221 s. ISBN 978-80-7435-117-4.
13. KRAFT, J a J. FÁREK. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2008. s.145. ISBN 978-80-7372-413-9.
14. KUNC, J.; BARTEČEK, I. *Dobytí a osvobození Latinské Ameriky*. 1. vydání. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2008., s. 110. ISBN 978-80-244-1956-5.
15. LAATS, H. Antecedentes de la integracion suramericana. *Integración suramericana: Actuar juntos y bien*. 2009. vyd. Santa Cruz de La Sierra: Editorial El País, 2009, s. 15-32. ISBN 8-1-1771-09
16. MORENO, C. Integarción Latinoamericana: ALCA vs. ALBA. *Presente y pasado: Revista de historia*. 2007, č. 23, 155 - 178. ISSN 1316-1369.
17. OPATRNÝ, J. Porfiriát: Technokraté. *Mexiko: Stručná historie států*. Praha: Libri, 2003, s. 127-136. ISBN 80-7277-185-X.
18. ZLÝ, B. *Integrační procesy ve světové ekonomice*. 1. vydání. Ostrava : VŠB - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2004. 231 s. ISBN 80-248-0592-8.
19. ŽALOUDEK, K. Politika velkého klacku, Monreova doktrína, Izolacionismus. *Encyklopedie politiky*. Praha: Libri, 1996, s. 154-330. ISBN 80-85983-11-7.

Internetové zdroje

1. BOLÍVAR, S. *Carta de Jamaica* [online]. 1815, 24 s. [cit. 17.4. 2012]. Dostupné z: <http://www.cpihts.com/PDF/Simon%20Bolivar.pdf>
2. CENTRO LATINO AMERICANO DE INTEGRACIÓN SOCIAL. Buscando el camino. *Integración Sur: comercio integración y desarrollo en América Latina* [online]. 2007 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.integracionsur.com/americalatina/BuscandoCaminoAfiche07.pdf>
3. Documentos sobre Dolarización: El Sucre. *Banco Central del Ecuador* [online]. [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://www.bce.fin.ec/documentos/PublicacionesNotas/Notas/Dolarizacion/cono_dolar/elSucre.pdf
4. *Evropská unie: Oblasti politiky - cla* [online]. 2012 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/cust/index_cs.htm
5. CHOMSKY, N. Coups, UNASUR, and the U.S. : South American Proces of Integration. *Z Magazine* [online]. October 2009, 10, [cit. 2011-11-16]. Dostupný z <http://www.chomsky.info/articles/200910--.htm>
6. IRIGARAY, J. I. Néstor Kirchner asume el cargo de secretario general de Unasur. *El Mundo: Líder mundial en español* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.elmundo.es/america/2010/05/04/argentina/1272987864.html>
7. JAMBOROVÁ, M. Zadluženost rozvojových zemí. *Rozvojovka* [online]. 2007 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: http://www.rozvojovka.cz/zadluzenost-rozvojovych-zemi_200_27.htm
8. KOSINA, O. Napětí ve sporu o Falklandy-Malvíny roste II. *Naše věc* [online]. 2012 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.vasevec.cz/blogy/napeti-ve-sporu-o-falklandy-malviny-roste-ii>

9. MÁRQUEZ, W. América Latina saca provecho de la „década perdida“ de EE.UU. *BBC Mundo: Una voz independiente* [online]. 2011[cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/mundo/noticias/2011/09/110830_11s_eeuu_america_latina_de_cada_perdida_wbm.shtml
10. MEDEA, B. ALBA, an Economic Alternative for Latin America. In: *Common Dreams* [online]. 2008 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.commondreams.org/archive/2008/01/28/6666>
11. REBOSSIO, A. Latinoamérica vuelve a confiar en la integración para superar la crisis. *El País* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: http://elpais.com/diario/2011/12/05/internacional/1323039606_850215.html
12. Sdělení komise Evropskému parlamentu a Radě: Evropská unie a Latinská Amerika: globální hráči v partnerství. In: Eur-lex, 2009. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
13. BITAR, S. Latin America and the United States Looking Towards 2020. In: *Inter-American Dialogue* [online]. Washington, 2011 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: www.thedialogue.org
14. SMINK, V. Brasil y sus amigos al rescate de Europa. *BBC Mundo: Una voz independiente* [online]. 2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/mundo/noticias/2011/09/110920_brics_fmi_rescate_europa_vs_b.shtml
15. UNASUR: Paraguay recibió el respaldo del Per úpor su gestión en la Presidencia Pro Témpore. *La nacion: Indispensable para decir* [online]. 2012[cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://www.lanacion.com.py/articulo/59232-unasur-paraguay-recibio-el-respaldo-del-peru-por-su-gestion-en-la-presidencia-pro-tempore.html>
16. VERÓN, M. La CELAC: otra integración americana sin lenguas americanas. *E'a: Periódico de interpretación e análisis* [online]. 2011[cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://ea.com.py/la-celac-otra-integracion-americana-sin-lenguas-americanas/>

Audiovizuální zdroje

1. TELE SUR. *SUCRE Moneda del ALBA* [online]. 2010 [cit. 14.4.2012]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=GU3OXApxw0&feature=related>
2. TELE SUR. *UNASUR discute medidas regionales contra crisis mundial* [online]. 2011 [cit. 23.4.2012]. Dostupné z: http://www.youtube.com/watch?v=4WYIGvss7_E

Oficiální internetové stránky organizací

1. Oficiální stránky organizace ALADI: <http://www.aladi.org/>
2. Integración de Sur: <http://www.integracionsur.com/>
3. Oficiální stránky organizace UNASUR: <http://www.pptunasur.com/>⁶⁷
4. Oficiální stránky organizace UNASUR: <http://www.unasur.org/>
5. Centro Latino Americano de Ecología
Social: <http://www.uniondenacionessuramericanas.com/>
6. Portál EU: EUR – Lex – přístup k právu EU: <http://eur-lex.europa.eu/>

---

⁶⁷ Webová prezentace UNASUR, která existovala k 1. 1. 2012, současně nahrazena <http://www.unasur.org/>.

Přílohy

Příloha č. 1 - Seznam zkratk a organizací použitých v textu

AEC	<i>Asociación de Estados del Caribe</i> Sdružení karibských států
ALADI	<i>Asociación Latinoamericana de Integración</i> Latinskoamerické integrační sdružení
ALALC	<i>Asociación Latinoamericana de Libre Comercio</i> Latinskoamerické sdružení volného obchodu
ALBA	<i>Alianza Bolivariana para los Pueblos de Nuestra América</i> Bolívarský svaz pro národy naší Ameriky
ALCA	<i>Área de Libre Comercio de las Américas</i> Americká zóna volného obchodu
BRIC	<i>Brasil, Rusia, India, China</i> Brazílie, Rusko, Indie, Čína
CAN	<i>Comunidad Andina</i> Andské společenství
CARICOM	<i>Comunidad del Caribe</i> Karibské společenství
CELAC	<i>Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños</i> Společenství latinskoamerických a karibských států
CEPAL	<i>Comisión Económica para America Latina</i> Hospodářská komise OSN pro Latinskou Ameriku
CSN	<i>Comunidad Suramericana de Naciones</i> Společenství jihoamerických národů
G20	<i>Grupo de los 20</i> Skupina G20
GRUPO DEL RÍO	<i>Grupo del Río</i> Riodijaneirská skupina

IISRA	<i>Iniciativa para la Infraestructura Regional Suramericana</i> Jihoaamerická regionální iniciativa pro infrastrukturu
MERCOSUR	<i>Mercado Común del Sur</i> Společný trh jihu
OEA	<i>Organización de Estados Americanos</i> Organizace amerických států
SELA	<i>Sistema Económico Latinoamericano y del Caribe</i> Latinskoamerický hospodářský systém
SICA	<i>Sistema de la Integración Centroamericana</i> Středoamerický integrační systém
SUCRE	<i>Sistema Único de Compensación Regional</i> Jednotný systém zúčtování regionálních plateb
TLCAN	<i>El Tratado de Libre Comercio de América del Norte</i> Severoamerická dohoda o volném obchodu
UNA	<i>Unión Norteamericana</i> Severoamerická unie
UNASUR	<i>Unión de Naciones Suramericanas</i> Unie jihoaamerických národů

Příloha č. 2 - Vlajka UNASUR⁶⁸

---

⁶⁸ Flag of UNASUR. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Flag_of_UNASUR.svg

Příloha č. 3 – Znak UNASUR⁶⁹

---

⁶⁹ Emblem of the Union of South American Nations. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Emblem_of_the_Union_of_South_American_Nations.svg

Příloha č. 4 – Smlouva o založení Unie jihoamerických národů⁷⁰

TRATADO CONSTITUTIVO DE LA UNIÓN DE NACIONES SURAMERICANAS

La República Argentina, la República de Bolivia, la República Federativa del Brasil, la República de Colombia, la República de Chile, la República del Ecuador, la República Cooperativa de Guyana, la República del Paraguay, la República del Perú, la República de Suriname, la República Oriental del Uruguay y la República Bolivariana de Venezuela,

PREÁMBULO

APOYADAS en la historia compartida y solidaria de nuestras naciones, multiétnicas, plurilingües y multiculturales, que han luchado por la emancipación y la unidad suramericana, honrando el pensamiento de quienes forjaron nuestra independencia y libertad a favor de esa unión y la construcción de un futuro común;

INSPIRADAS en las Declaraciones de Cusco (8 de diciembre de 2004), Brasilia (30 de septiembre de 2005) y Cochabamba (9 de diciembre de 2006);

AFIRMAN su determinación de construir una identidad y ciudadanía suramericanas y desarrollar un espacio regional integrado en lo político, económico, social, cultural, ambiental, energético y de infraestructura, para contribuir al fortalecimiento de la unidad de América Latina y el Caribe;

CONVENCIDAS de que la integración y la unión suramericanas son necesarias para avanzar en el desarrollo sostenible y el bienestar de nuestros pueblos, así como para contribuir a resolver los problemas que aún afectan a la región, como son la pobreza, la exclusión y la desigualdad social persistentes;

SEGURAS de que la integración es un paso decisivo hacia el fortalecimiento del multilateralismo y la vigencia del derecho en las relaciones internacionales para lograr un mundo multipolar, equilibrado y justo en el que prime la igualdad soberana de los Estados y una cultura de paz en un mundo libre de armas nucleares y de destrucción masiva;

---

⁷⁰ Tratado Constitutivo de la Unión de Naciones Suramericanas. In: *Comunidad Andina*. 2008. Dostupné z: http://www.comunidadandina.org/unasur/tratado_constitutivo.htm

RATIFICAN que tanto la integración como la unión suramericanas se fundan en los principios rectores de: irrestricto respeto a la soberanía, integridad e inviolabilidad territorial de los Estados; autodeterminación de los pueblos; solidaridad; cooperación; paz; democracia; participación ciudadana y pluralismo; derechos humanos universales, indivisibles e interdependientes; reducción de las asimetrías y armonía con la naturaleza para un desarrollo sostenible;

ENTIENDEN que la integración suramericana debe ser alcanzada a través de un proceso innovador, que incluya todos los logros y lo avanzado por los procesos de MERCOSUR y la CAN, así como la experiencia de Chile, Guyana y Suriname, yendo más allá de la convergencia de los mismos;

CONSCIENTES de que este proceso de construcción de la integración y la unión suramericanas es ambicioso en sus objetivos estratégicos, que deberá ser flexible y gradual en su implementación, asegurando que cada Estado adquiriera los compromisos según su realidad;

RATIFICAN que la plena vigencia de las instituciones democráticas y el respeto irrestricto de los derechos humanos son condiciones esenciales para la construcción de un futuro común de paz y prosperidad económica y social y el desarrollo de los procesos de integración entre los Estados Miembros;

ACUERDAN:

Artículo 1 **Constitución de UNASUR**

Los Estados Parte del presente Tratado deciden constituir la Unión de Naciones Suramericanas (UNASUR) como una organización dotada de personalidad jurídica internacional.

Artículo 2 **Objetivo**

La Unión de Naciones Suramericanas tiene como objetivo construir, de manera participativa y consensuada, un espacio de integración y unión en lo cultural, social, económico y político entre sus pueblos, otorgando prioridad al diálogo político, las políticas sociales, la educación, la energía, la infraestructura, el financiamiento y el medio ambiente, entre otros, con miras a eliminar la desigualdad socioeconómica, lograr la inclusión social y la participación ciudadana, fortalecer la democracia y reducir las asimetrías en el marco del fortalecimiento de la soberanía e independencia de los Estados.

Artículo 3

Objetivos Específicos

La Unión de Naciones Suramericanas tiene como objetivos específicos:

- a) el fortalecimiento del diálogo político entre los Estados Miembros que asegure un espacio de concertación para reforzar la integración suramericana y la participación de UNASUR en el escenario internacional;
- b) el desarrollo social y humano con equidad e inclusión para erradicar la pobreza y superar las desigualdades en la región;
- c) la erradicación del analfabetismo, el acceso universal a una educación de calidad y el reconocimiento regional de estudios y títulos;
- d) la integración energética para el aprovechamiento integral, sostenible y solidario de los recursos de la región;
- e) el desarrollo de una infraestructura para la interconexión de la región y entre nuestros pueblos de acuerdo a criterios de desarrollo social y económico sustentables;
- f) la integración financiera mediante la adopción de mecanismos compatibles con las políticas económicas y fiscales de los Estados Miembros;
- g) la protección de la biodiversidad, los recursos hídricos y los ecosistemas, así como la cooperación en la prevención de las catástrofes y en la lucha contra las causas y los efectos del cambio climático;
- h) el desarrollo de mecanismos concretos y efectivos para la superación de las asimetrías, logrando así una integración equitativa;
- i) la consolidación de una identidad suramericana a través del reconocimiento progresivo de derechos a los nacionales de un Estado Miembro residentes en cualquiera de los otros Estados Miembros, con el fin de alcanzar una ciudadanía suramericana;
- j) el acceso universal a la seguridad social y a los servicios de salud;
- k) la cooperación en materia de migración, con un enfoque integral, bajo el respeto irrestricto de los derechos humanos y laborales para la regularización migratoria y la armonización de políticas;
- l) la cooperación económica y comercial para lograr el avance y la consolidación de un proceso innovador, dinámico, transparente, equitativo y equilibrado, que contemple un acceso efectivo, promoviendo el crecimiento y el desarrollo económico que supere las

asimetrías mediante la complementación de las economías de los países de América del Sur, así como la promoción del bienestar de todos los sectores de la población y la reducción de la pobreza;

m) la integración industrial y productiva, con especial atención en las pequeñas y medianas empresas, las cooperativas, las redes y otras formas de organización productiva;

n) la definición e implementación de políticas y proyectos comunes o complementarios de investigación, innovación, transferencia y producción tecnológica, con miras a incrementar la capacidad, la sustentabilidad y el desarrollo científico y tecnológico propios;

o) la promoción de la diversidad cultural y de las expresiones de la memoria y de los conocimientos y saberes de los pueblos de la región, para el fortalecimiento de sus identidades;

p) la participación ciudadana a través de mecanismos de interacción y diálogo entre UNASUR y los diversos actores sociales en la formulación de políticas de integración suramericana;

q) la coordinación entre los organismos especializados de los Estados Miembros, teniendo en cuenta las normas internacionales, para fortalecer la lucha contra el terrorismo, la corrupción, el problema mundial de las drogas, la trata de personas, el tráfico de armas pequeñas y ligeras, el crimen organizado transnacional y otras amenazas, así como para el desarme, la no proliferación de armas nucleares y de destrucción masiva, y el desminado;

r) la promoción de la cooperación entre las autoridades judiciales de los Estados Miembros de UNASUR;

s) el intercambio de información y de experiencias en materia de defensa;

t) la cooperación para el fortalecimiento de la seguridad ciudadana, y

u) la cooperación sectorial como un mecanismo de profundización de la integración suramericana, mediante el intercambio de información, experiencias y capacitación.

Artículo 4 **Órganos**

Los órganos de UNASUR son:

1. El Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno;

2. El Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores;
3. El Consejo de Delegadas y Delegados;
4. La Secretaría General.

Artículo 5

Desarrollo de la Institucionalidad

Podrán convocarse y conformarse reuniones Ministeriales Sectoriales, Consejos de nivel Ministerial, Grupos de Trabajo y otras instancias institucionales que se requieran, de naturaleza permanente o temporal, para dar cumplimiento a los mandatos y recomendaciones de los órganos competentes. Estas instancias rendirán cuenta del desempeño de sus cometidos a través del Consejo de Delegadas y Delegados, que lo elevará al Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno o al Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores, según corresponda.

Los acuerdos adoptados por las Reuniones Ministeriales Sectoriales, Consejos de nivel Ministerial, los Grupos de Trabajo y otras instancias institucionales serán presentados a consideración del órgano competente que los ha creado o convocado.

El Consejo Energético de Suramérica, creado en la Declaración de Margarita (17 de abril de 2007), es parte de UNASUR.

Artículo 6

El Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno

El Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno es el órgano máximo de UNASUR.

Sus atribuciones son:

- a) establecer los lineamientos políticos, planes de acción, programas y proyectos del proceso de integración suramericana y decidir las prioridades para su implementación;
- b) convocar Reuniones Ministeriales Sectoriales y crear Consejos de nivel Ministerial;
- c) decidir sobre las propuestas presentadas por el Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores;
- d) adoptar los lineamientos políticos para las relaciones con terceros.

Las reuniones ordinarias del Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno tendrán una periodicidad anual. A petición de un Estado Miembro se podrá convocar a

reuniones extraordinarias, a través de la Presidencia Pro Tempore, con el consenso de todos los Estados Miembros de UNASUR.

Artículo 7

La Presidencia Pro Tempore

La Presidencia Pro Tempore de UNASUR será ejercida sucesivamente por cada uno de los Estados Miembros, en orden alfabético, por períodos anuales.

Sus atribuciones son:

- a) preparar, convocar y presidir las reuniones de los órganos de UNASUR;
- b) presentar para su consideración al Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores y al Consejo de Delegadas y Delegados el Programa anual de actividades de UNASUR, con fechas, sedes y agenda de las reuniones de sus órganos en coordinación con la Secretaría General;
- c) representar a UNASUR en eventos internacionales, previa delegación aprobada por los Estados Miembros;
- d) asumir compromisos y firmar Declaraciones con terceros, previo consentimiento de los órganos correspondientes de UNASUR.

Artículo 8

El Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores

El Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores tiene las siguientes atribuciones:

- a) adoptar Resoluciones para implementar las Decisiones del Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno;
- b) proponer proyectos de Decisiones y preparar las reuniones del Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno;
- c) coordinar posiciones en temas centrales de la integración suramericana;
- d) desarrollar y promover el diálogo político y la concertación sobre temas de interés regional e internacional;
- e) realizar el seguimiento y evaluación del proceso de integración en su conjunto;
- f) aprobar el Programa anual de actividades y el presupuesto anual de funcionamiento

de UNASUR;

g) aprobar el financiamiento de las iniciativas comunes de UNASUR;

r) implementar los lineamientos políticos en las relaciones con terceros;

h) aprobar resoluciones y reglamentos de carácter institucional o sobre otros temas que sean de su competencia;

j) crear Grupos de Trabajo en el marco de las prioridades fijadas por el Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno.

Las reuniones ordinarias del Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores tendrán una periodicidad semestral, pudiendo convocar la Presidencia Pro Tempore a reuniones extraordinarias a petición de la mitad de los Estados Miembros.

Artículo 9

El Consejo de Delegadas y Delegados

El Consejo de Delegadas y Delegados tiene las siguientes atribuciones:

a) implementar mediante la adopción de las Disposiciones pertinentes, las Decisiones del Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno, y las Resoluciones del Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores, con el apoyo de la Presidencia Pro Tempore y la Secretaría General;

b) preparar las reuniones del Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores;

c) elaborar proyectos de Decisiones, Resoluciones y Reglamentos para la consideración del Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores;

d) compatibilizar y coordinar las iniciativas de UNASUR con otros procesos de integración regional y subregional vigentes, con la finalidad de promover la complementariedad de esfuerzos;

e) conformar, coordinar y dar seguimiento a los Grupos de Trabajo;

f) dar seguimiento al diálogo político y a la concertación sobre temas de interés regional e internacional;

g) promover los espacios de diálogo que favorezcan la participación ciudadana en el proceso de integración suramericana;

h) proponer al Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores el proyecto de presupuesto ordinario anual de funcionamiento para su consideración y aprobación.

El Consejo de Delegadas y Delegados está conformado por una o un representante acreditado por cada Estado Miembro. Se reúne con una periodicidad preferentemente bimestral, en el territorio del Estado que ejerce la Presidencia Pro Tempore u otro lugar que se acuerde.

Artículo 10

La Secretaría General

La Secretaría General es el órgano que, bajo la conducción del Secretario General, ejecuta los mandatos que le confieren los órganos de UNASUR y ejerce su representación por delegación expresa de los mismos. Tiene su sede en Quito, Ecuador.

Sus atribuciones son:

a) apoyar al Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno, al Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores, al Consejo de Delegadas y Delegados y a la Presidencia Pro Tempore, en el cumplimiento de sus funciones;

b) proponer iniciativas y efectuar el seguimiento a las directrices de los órganos de UNASUR;

c) participar con derecho a voz y ejercer la función de secretaría en las reuniones de los órganos de UNASUR;

d) preparar y presentar la Memoria Anual y los informes respectivos a los órganos correspondientes de UNASUR;

e) servir como depositaria de los Acuerdos en el ámbito de UNASUR y disponer su publicación correspondiente;

f) preparar el proyecto de presupuesto anual para la consideración del Consejo de Delegadas y Delegados y adoptar las medidas necesarias para su buena gestión y ejecución;

g) preparar los proyectos de Reglamento para el funcionamiento de la Secretaría General, y someterlos a la consideración y aprobación de los órganos correspondientes;

h) coordinar con otras entidades de integración y cooperación de América Latina y el Caribe para el desarrollo de las actividades que le encomienden los órganos de UNASUR;

i) celebrar, de acuerdo con los reglamentos, todos los actos jurídicos necesarios para la buena administración y gestión de la Secretaría General.

El Secretario General será designado por el Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno a propuesta del Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores, por un período de dos años, renovable por una sola vez. El Secretario General no podrá ser sucedido por una persona de la misma nacionalidad.

Durante el ejercicio de sus funciones, el Secretario General y los funcionarios de la Secretaría tendrán dedicación exclusiva, no solicitarán ni recibirán instrucciones de ningún Gobierno, ni entidad ajena a UNASUR, y se abstendrán de actuar en forma incompatible con su condición de funcionarios internacionales responsables únicamente ante esta organización internacional.

El Secretario General ejerce la representación legal de la Secretaría General.

En la selección de los funcionarios de la Secretaría General se garantizará una representación equitativa entre los Estados Miembros, tomando en cuenta, en lo posible, criterios de género, idiomas, étnicos y otros.

Artículo 11

Fuentes Jurídicas

Las fuentes jurídicas de UNASUR son las siguientes:

1. El Tratado Constitutivo de UNASUR y los demás instrumentos adicionales;
2. Los Acuerdos que celebren los Estados Miembros de UNASUR sobre la base de los instrumentos mencionados en el punto precedente;
3. Las Decisiones del Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno;
4. Las Resoluciones del Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores; y
5. Las Disposiciones del Consejo de Delegadas y Delegados.

Artículo 12

Aprobación de la Normativa

Toda la normativa de UNASUR se adoptará por consenso.

Las Decisiones del Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno, las Resoluciones del Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores y las Disposiciones del Consejo de Delegadas y Delegados, se podrán acordar estando presentes al menos tres

cuartos (3/4) de los Estados Miembros.

Las Decisiones del Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno, las Resoluciones del Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores, que se acuerden sin la presencia de todos los Estados Miembros deberán ser consultadas por el Secretario General a los Estados Miembros ausentes, los que deberán pronunciarse en un plazo máximo de treinta (30) días calendario, luego de haber recibido el documento en el idioma correspondiente. En el caso del Consejo de Delegadas y Delegados, dicho plazo será de quince (15) días.

Los Grupos de Trabajo podrán sesionar y realizar propuestas siempre que el quórum de las reuniones sea de mitad más uno de los Estados Miembros.

Los actos normativos emanados de los órganos de UNASUR, serán obligatorios para los Estados Miembros una vez que hayan sido incorporados en el ordenamiento jurídico de cada uno de ellos, de acuerdo a sus respectivos procedimientos internos.

Artículo 13

Adopción de Políticas y Creación de Instituciones, Organizaciones y Programas

Uno o más Estados Miembros podrán someter a consideración del Consejo de Delegadas y Delegados una propuesta de adopción de políticas, creación de instituciones, organizaciones o programas comunes para ser adoptados de manera consensuada, sobre la base de criterios flexibles y graduales de implementación según los objetivos de UNASUR y lo dispuesto en los Artículos 5 y 12 del presente Tratado.

En el caso de programas, instituciones u organizaciones en que participen Estados Miembros con anterioridad a la vigencia de este Tratado podrán ser considerados como programas, instituciones u organizaciones de UNASUR de acuerdo a los procedimientos señalados en este artículo y en consonancia con los objetivos de este Tratado.

Las propuestas se presentarán al Consejo de Delegadas y Delegados. Una vez aprobadas por consenso se remitirán al Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores y, subsecuentemente, al Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno, para su aprobación por consenso. Cuando una propuesta no sea objeto de consenso, la misma sólo podrá ser sometida nuevamente al Consejo de Delegadas y Delegados seis meses después de su última inclusión en agenda.

Aprobada una propuesta por la instancia máxima de UNASUR, tres o más Estados Miembros podrán iniciar su desarrollo, siempre y cuando se asegure, tanto la posibilidad de incorporación de otros Estados Miembros, como la información periódica de su avance al Consejo de Delegadas y Delegados.

Cualquier Estado Miembro podrá eximirse de aplicar total o parcialmente una política aprobada, sea por tiempo definido o indefinido, sin que ello impida su posterior incorporación total o parcial a la misma. En el caso de las instituciones, organizaciones o programas que se creen, cualquiera de los Estados Miembros podrá participar como observador o eximirse total o parcialmente de participar por tiempo definido o indefinido.

La adopción de políticas y creación de instituciones, organizaciones y programas será reglamentada por el Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores, a propuesta del Consejo de Delegadas y Delegados.

Artículo 14 **Diálogo Político**

La concertación política entre los Estados Miembros de UNASUR será un factor de armonía y respeto mutuo que afiance la estabilidad regional y sustente la preservación de los valores democráticos y la promoción de los derechos humanos.

Los Estados Miembros reforzarán la práctica de construcción de consensos en lo que se refiere a los temas centrales de la agenda internacional y promoverán iniciativas que afirmen la identidad de la región como un factor dinámico en las relaciones internacionales.

Artículo 15 **Relaciones con Terceros**

UNASUR promoverá iniciativas de diálogo sobre temas de interés regional o internacional y buscará consolidar mecanismos de cooperación con otros grupos regionales, Estados y otras entidades con personalidad jurídica internacional, priorizando proyectos en las áreas de energía, financiamiento, infraestructura, políticas sociales, educación y otras a definirse.

El Consejo de Delegadas y Delegados es el responsable de hacer seguimiento a las actividades de implementación con el apoyo de la Presidencia Pro Tempore y de la Secretaría General. Con el propósito de contar con una adecuada coordinación, el Consejo de Delegadas y Delegados deberá conocer y considerar expresamente las posiciones que sustentará UNASUR en su relacionamiento con terceros.

Artículo 16 **Financiamiento**

El Consejo de Delegadas y Delegados propondrá para su consideración y aprobación al Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores el Proyecto de Presupuesto

ordinario anual de funcionamiento de la Secretaría General.

El financiamiento del presupuesto ordinario de funcionamiento de la Secretaría General se realizará en base a cuotas diferenciadas de los Estados Miembros a ser determinadas por Resolución del Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores, a propuesta del Consejo de Delegadas y Delegados, tomando en cuenta la capacidad económica de los Estados Miembros, la responsabilidad común y el principio de equidad.

Artículo 17

Parlamento

La conformación de un Parlamento Suramericano con sede en la ciudad de Cochabamba, Bolivia, será materia de un Protocolo Adicional al presente Tratado.

Artículo 18

Participación Ciudadana

Se promoverá la participación plena de la ciudadanía en el proceso de la integración y la unión suramericanas, a través del diálogo y la interacción amplia, democrática, transparente, pluralista, diversa e independiente con los diversos actores sociales, estableciendo canales efectivos de información, consulta y seguimiento en las diferentes instancias de UNASUR.

Los Estados Miembros y los órganos de UNASUR generarán mecanismos y espacios innovadores que incentiven la discusión de los diferentes temas garantizando que las propuestas que hayan sido presentadas por la ciudadanía, reciban una adecuada consideración y respuesta.

Artículo 19

Estados Asociados

Los demás Estados de América Latina y el Caribe que soliciten su participación como Estados Asociados de UNASUR, podrán ser admitidos con la aprobación del Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno.

Los derechos y obligaciones de los Estados Asociados serán objeto de reglamentación por parte del Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores.

Artículo 20

Adhesión de Nuevos Miembros

A partir del quinto año de la entrada en vigor del presente Tratado y teniendo en cuenta el propósito de fortalecer la unidad de América Latina y el Caribe, el Consejo de Jefas y

Jefes de Estado y de Gobierno podrá examinar solicitudes de adhesión como Estados Miembros por parte de Estados Asociados, que tengan este status por cuatro (4) años, mediante recomendación por consenso del Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores. Los respectivos Protocolos de Adhesión entrarán en vigor a los 30 días de la fecha en que se complete su proceso de ratificación por todos los Estados Miembros y el Estado Adherente.

Artículo 21

Solución de Diferencias

Las diferencias que pudieren surgir entre Estados Partes respecto a la interpretación o aplicación de las disposiciones del presente Tratado Constitutivo serán resueltas mediante negociaciones directas.

En caso de no lograr una solución mediante la negociación directa, dichos Estados Miembros someterán la diferencia a consideración del Consejo de Delegadas y Delegados, el cual, dentro de los 60 días de su recepción, formulará las recomendaciones pertinentes para la solución de la misma.

En caso de no alcanzarse una solución ésta instancia elevará la diferencia al Consejo de Ministras y Ministros de Relaciones Exteriores, para su consideración en su próxima reunión.

Artículo 22

Inmunidades y Privilegios

UNASUR gozará, en el territorio de cada uno de los Estados Miembros, de los privilegios e inmunidades necesarios para la realización de sus propósitos.

Los representantes de los Estados Miembros de UNASUR y los funcionarios internacionales de ésta, gozarán asimismo de los privilegios e inmunidades necesarios para desempeñar con independencia sus funciones, en relación con este Tratado.

UNASUR celebrará con la República del Ecuador el correspondiente Acuerdo de Sede, que establecerá los privilegios e inmunidades específicos.

Artículo 23

Idiomas

Los idiomas oficiales de la Unión de Naciones Suramericanas serán el castellano, el inglés, el portugués y el neerlandés.

Artículo 24

Duración y Denuncia

El presente Tratado Constitutivo tendrá una duración indefinida. Podrá ser denunciado por cualquiera de los Estados Miembros mediante notificación escrita al Depositario, que comunicará dicha denuncia a los demás Estados Miembros.

La denuncia surtirá efectos una vez transcurrido el plazo de seis (6) meses desde la fecha en que la notificación haya sido recibida por el Depositario.

La notificación de denuncia no eximirá al Estado Miembro de la obligación de pago de las contribuciones ordinarias que tuviere pendientes.

Artículo 25

Enmiendas

Cualquier Estado Miembro podrá proponer enmiendas al presente Tratado Constitutivo. Las propuestas de enmienda serán comunicadas a la Secretaría General que las notificará a los Estados Miembros para su consideración por los órganos de UNASUR.

Las enmiendas aprobadas por el Consejo de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno, seguirán el procedimiento establecido en el Artículo 26, para su posterior entrada en vigencia.

Artículo 26

Entrada en Vigor

El presente Tratado Constitutivo de la Unión de Naciones Suramericanas entrará en vigor treinta días después de la fecha de recepción del noveno (9o) instrumento de ratificación.

Los instrumentos de ratificación serán depositados ante el Gobierno de la República del Ecuador, que comunicará la fecha de depósito a los demás Estados Miembros, así como la fecha de entrada en vigor del presente Tratado Constitutivo.

Para el Estado Miembro que ratifique el Tratado Constitutivo luego de haber sido depositado el noveno instrumento de ratificación, el mismo entrará en vigor treinta días después de la fecha en que tal Estado Miembro haya depositado su instrumento de ratificación.

Artículo 27

Registro

El presente Tratado Constitutivo y sus enmiendas serán registrados ante la Secretaría de la Organización de Naciones Unidas.

Artículo Transitorio

Las Partes acuerdan designar una Comisión Especial, que será coordinada por el Consejo de Delegadas y Delegados y estará integrada por representantes de los Parlamentos Nacionales, Subregionales y Regionales con el objetivo de elaborar un Proyecto de Protocolo Adicional que será considerado en la IV Cumbre de Jefas y Jefes de Estado y de Gobierno. Esta Comisión sesionará en la ciudad de Cochabamba. Dicho Protocolo Adicional establecerá la composición, atribuciones y funcionamiento del Parlamento Suramericano.

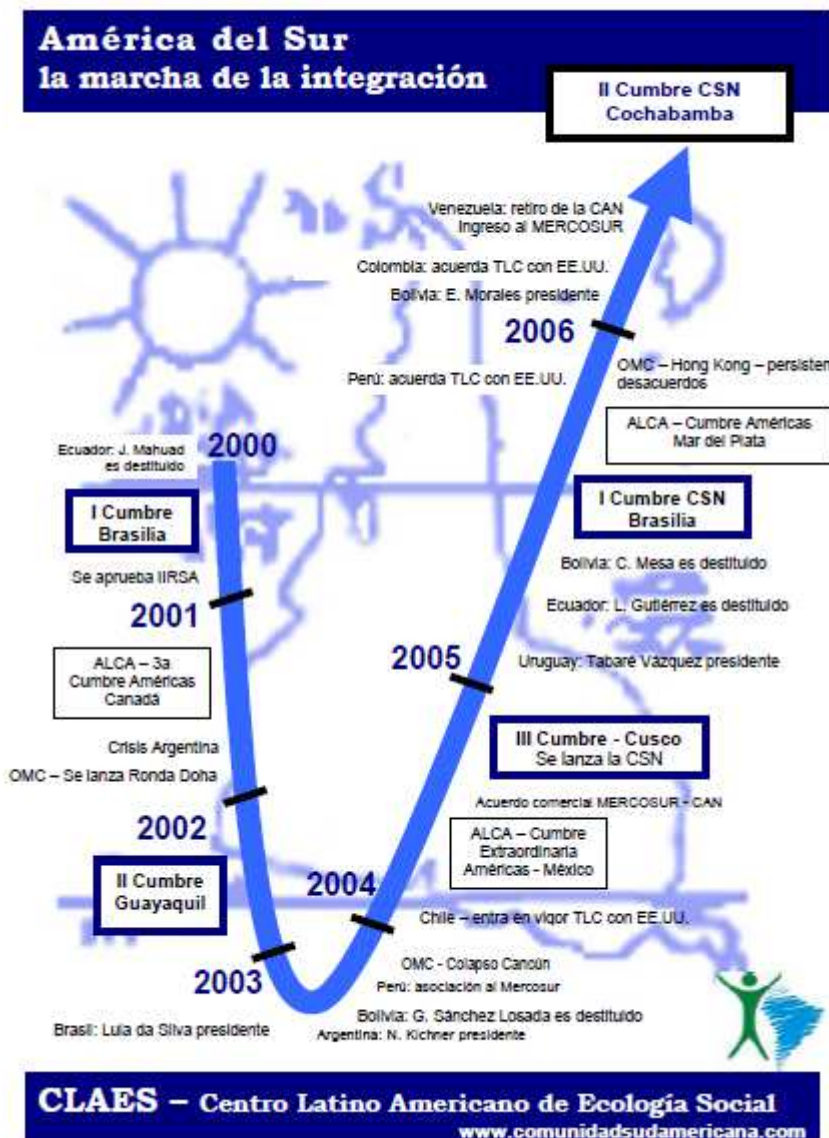
Suscrito en la ciudad de Brasilia, República Federativa del Brasil, a los veintitrés días del mes de mayo del año dos mil ocho, en originales en los idiomas portugués, castellano, inglés y neerlandés, siendo los cuatro textos igualmente auténticos

Příloha č. 4 – Hledání cesty k UNASUR⁷¹

⁷¹ Buscando el camino. In: *Integración Sur* [online]. 2007 [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://www.integracionsur.com/americalatina/BuscandoCaminoAfiche07.pdf>

Příloha č. 5 – Cesta k integraci⁷²

⁷² SudamericaIntegracionCronograma. In: *Union de Naciones Suramericanas* [online]. 2008 [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://www.uniondenacionessuramericanas.com/analisis/SudamericaIntegracionCronograma.pdf>

PŘÍLOHA Č. 6 – začlenění guaranština mezi jazyky MERCOSUR⁷³

83

MERCOSUR/CMC/DEC. N° 35/06

INCORPORACIÓN DEL GUARANÍ COMO IDIOMA DEL MERCOSUR

VISTO: El Tratado de Asunción, el Protocolo de Ouro Preto y las Decisiones N° 02/95 y 18/98 del Consejo del Mercado Común.

CONSIDERANDO:

Que los Ministros de Cultura del MERCOSUR en su XXIII Reunión celebrada el 21 de noviembre de 2006, en Río de Janeiro, sugieren la incorporación del idioma Guaraní como uno de los idiomas oficiales del bloque.

Que el idioma Guaraní es idioma oficial de uno de los Estados Partes del MERCOSUR.

Que en la II Reunión Especializada de Cultura del MERCOSUR, realizada el 2 de agosto de 1995 se declaró al Guaraní una de las lenguas históricas del MERCOSUR.

Que los Parlamentos de la República del Paraguay y de la República Oriental del Uruguay decidieron apoyar la propuesta de declarar al idioma Guaraní como idioma oficial del MERCOSUR, lo que sería un acto de estricta justicia histórica y de equidad social y cultural del bloque.

EL CONSEJO DEL MERCADO COMÚN DECIDE:

Art. 1 – Incorporar el Guaraní como uno de los idiomas del MERCOSUR.

Art. 2 – Los idiomas de trabajo en el MERCOSUR serán los idiomas oficiales establecidos en el Artículo 46 del Protocolo de Ouro Preto.

Art. 3 – Esta Decisión no necesita ser incorporada al ordenamiento jurídico de los Estados Partes, por reglamentar aspectos de la organización o del funcionamiento del MERCOSUR.

XXXI CMC – Brasilia, 15/XII/06

⁷³ Incorporación del Guaraní como el idioma del MERCOSUR. In: *MERCOSUR* [online]. 2006 [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: http://www.mercosur.int/msweb/Normas/normas_web/Decisiones/ES/DEC_035-2006_ES_IdiomaGuarani.pdf